

ESTUDI DE LA IMPLANTACIO DE LA XARXA D'ITINERARIS A RECORRER A PEU I AMB BICLETA A ALMATRET

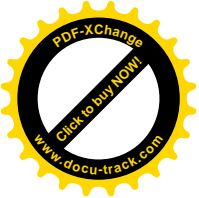

TREBALL PRÀCTIC TUTORAT

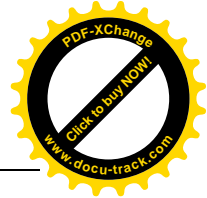
E.T.FORESTAL.ESP.EXPLOTACIONS FORESTALS

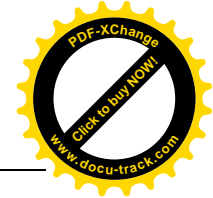
ESCOLA TÈCNICA SUPERIOR D'ENGINYERIA AGRÀRIA

SAMUEL FLORENSA PRUNERA

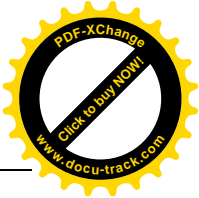
Xarxa d'Itineraris a Almatret i rodalies

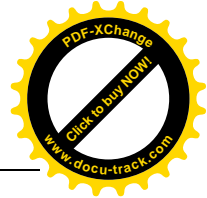
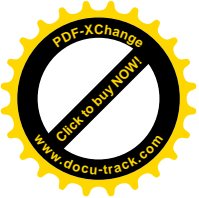
INDEX

1.	INTRODUCCIÓ	6
1.1.	PRESENTACIÓ	7
1.2.	MARC TERRITORIAL I ADMINISTRATIU	8
1.3.	ANTECEDENTS	12
1.3.1.	PLA ESPECIAL D'INTERÈS NATURAL TOSSALS D'ALMATRET	12
1.3.2.	AGRUPACIÓ DE DEFENSA FORESTAL (A.D.F.)	15
1.3.3.	CAMINO DEL EBRO. GRAN RUTA 99 (GR-99)	16
1.3.4.	ILLES FLOTANTS	19
2.	DEFINICIÓ	20
2.1	OBJECTIUS	21
3.	METODOLOGIA	22
3.1	MÈTODE	23
3.2	MATERIALS	26
4.	CARACTERITZACIÓ GENERAL	28
4.1	DELIMITACIÓ ZONA ESTUDI	29
4.2	MEDI FÍSIC	31
4.2.1	Geologia.	31
4.2.2	Climatologia	35
4.2.3	Xarxa hidrogràfica	36
4.2.4	Vegetació i flora	37
4.2.4.1	La garriga (Quercetum cocciferae)	37
4.2.4.2	Les brolles continentals i calcícoles de romaní i maleïda (Rosmarino-Ericion p.p.)	39
4.2.4.3	La màquia continental de garric i arçot (Rhamno-Quercetum cocciferae = Rhamno Cocciferetum)	41
4.2.4.4	Camps de conreu	43
4.2.4.4.1	Comunitat dels secans (Diplotaxion)	43
4.2.5	Fauna	45

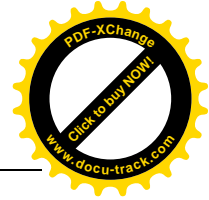
Xarxa d'Itineraris a Almatret i rodalies

4.2.5.1	Peixos	46
4.2.5.2	Amfibis	51
4.2.5.3	Rèptils	53
4.2.5.4	Ocells	58
4.2.5.5	Mamífers	71
4.3	ENTORN PAISATGÍSTIC	76
4.4	ENTORN HISTORICO-CULTURAL	79
4.4.1	Historia d'Almatret	79
4.4.2	Població i Economia	82
4.4.3	Personatges Il·lustres	85
4.4.3.1	MIQUEL VILADRICH VILA (Torrelameu 1887 - Buenos Aires 1956)	85
4.4.3.2	APEL·LES FENOSA (Barcelona 1899 – Paris 1988)	89
5.	<i>INVENTARI D'ELEMENTS SINGULARS</i>	91
6.	<i>XARXA D'ITINERARIS</i>	196
7.	<i>DIFUSIÓ DELS ITINERARIS</i>	323
7.1	SENYALITZACIÓ	325
7.2	PROPOSTA D'ACTUACIONS	328
7.3	DIVULGACIO DELS ITINERARIS.	330
8.	<i>CONCLUSIONS</i>	331
9.	<i>BIBLIOGRAFIA</i>	335
9.1	LLIBRES	336
9.2	PÀGINES WEB	337

1. INTRODUCCIÓ

1.1. PRESENTACIÓ

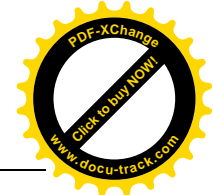
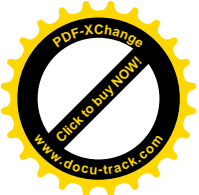
El present projecte neix arrel de la idea de promocionar un poble i els seus encants naturals, el qual consisteix en la creació d'una xarxa d'itineraris a la població d'Almatret, a recorre a peu o amb bicicleta de muntanya (en endavant BTT), a través dels quals el visitant s'endinsa en els paratges d'alt valor natural pertanyents a aquesta vila del Segrià (Lleida, Catalunya).

Amb la redacció del citat projecte, una de les conseqüències favorables pot ésser la creació d'una nova font de turisme innovadora i desestacionalitzada que romangui en el propi poble, la qual permeti als habitants gaudir d'una font d'ingressos inusitada fins a l'actualitat, ja sigui a través dels negocis ja existents o amb la creació de nous. En resum, es vol crear una nova forma de gaudir dels recursos naturals.

A més, el municipi compta amb l'avantatge addicional, així ho creiem, de quedar limitat al Sud i a l'Oest per l'embassament de Riba-roja, el qual ha convertit l'indret en un cul-de-sac, per bé que aquest tret li concedeix una forta personalitat i panoràmiques extraordinàries, fins al punt que s'ha creat, arrel de l'existència d'antics corriols i camins, un itinerari anomenat Miradors d'Almatret. Gràcies a aquesta ubicació privilegiada la població també es troba dintre la gran ruta 99 "Camino del Ebro" (GR-99), la qual recorre tota la longitud del riu Ebre, des de el seu naixement a Fontibre (Cantabria) fins a la seva desembocadura al Parc Natural del Delta de l'Ebre (Tarragona), però amb la desavantatge de tractar-se d'una ruta de pas, la qual no recorre la infinitat de possibilitats amb que compta la vila.

D'acord amb aquesta situació donada per l'Ebre, la xarxa d'itineraris s'ha creat amb l'objectiu d'aprofitar el major nombre de quilòmetres d'aquests senders, per tal de minimitzar l'impacte de noves estructures de comunicacions.

Així doncs, la proposta es basa en: inventariació i classificació dels elements naturals i històrico-culturals amb la finalitat de crear una xarxa d'itineraris que té com a punt central la població d'Almatret.

1.2. MARC TERRITORIAL I ADMINISTRATIU

L'àrea geogràfico-administrativa de treball es duu a lloc en 6 termes municipals diferents, el primer i com ja s'ha comentat es el terme municipal d'Almatret (Catalunya), el segon es el de la població de Maials (Catalunya), el tercer es el de Serós (Catalunya), el quart el de Faió (Aragó) i el cinquè el de Riba-roja d'Ebre (Catalunya) i per últim Mequinzenza (Aragó). La població d'Almatret es troba ubicada a la part més meridional d'Europa, concretament al Nord-est d'Espanya, pertanyent a la comunitat autònoma de Catalunya. Dintre d'aquesta, i com a redundància es la població més al sud i alhora més elevada (462 msnm) de la comarca del Segrià, inclosa dintre la província de Lleida. D'altrament també se l'anomena Cim del Segrià.

L'estudi es desenvolupa partint com a base del terme municipal d'Almatret, amb una extensió de 57 km². Aquesta superfície compta amb la particularitat, tot i trobar-se dintre la citada comarca, de ser punt limítrof amb les províncies de Tarragona al Sud i de Zaragoza a l'Oest (Aragó), amb les poblacions de Riba-roja d'Ebre (Tarragona) al Sud-est i Mequinzenza (Zaragoza) al Nord-oest respectivament. Per tant tenim que la població d'Almatret es punt de trobada amb 3 províncies alhora.

Aquesta situació tan peculiar adquireix un grau més notable degut al fet de ser la primera població de Catalunya per la qual entra el riu Ebre.

Xarxa d'Itineraris a Almatret i rodalies

Figura 1: Mapa de la situació d'Almatret a Europa (Extreta de GoogleEarth).

Figura 2: Mapa de la situació d'Almatret a Catalunya (Extreta de GoogleEarth).

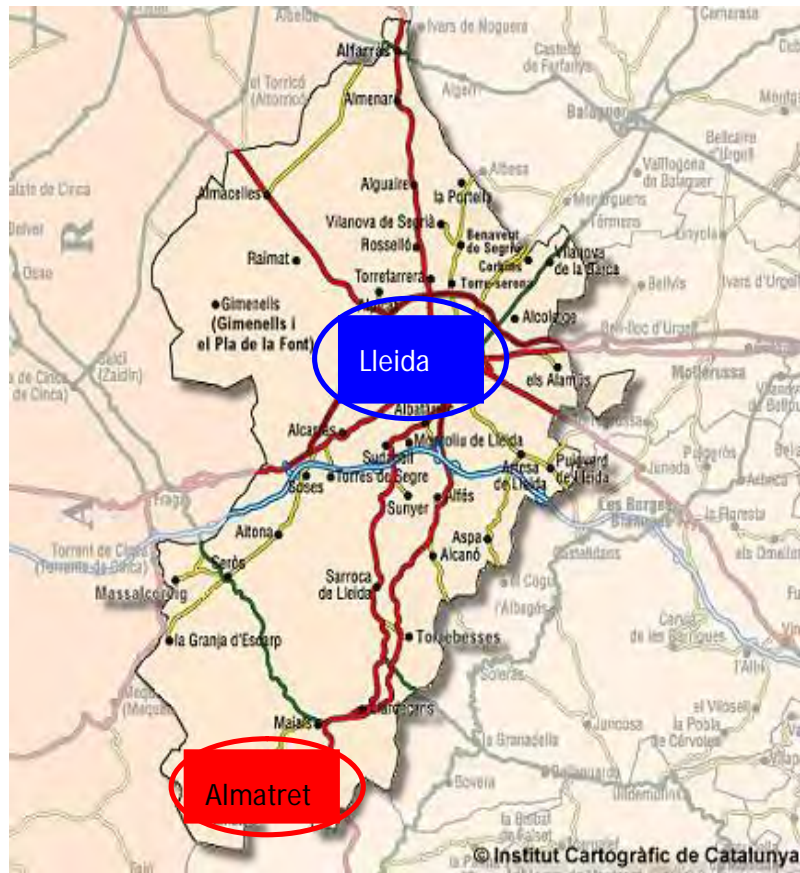

Figura 3: Mapa de la situació d'Almatret a la comarca del Segrià (Extreta del ICC).

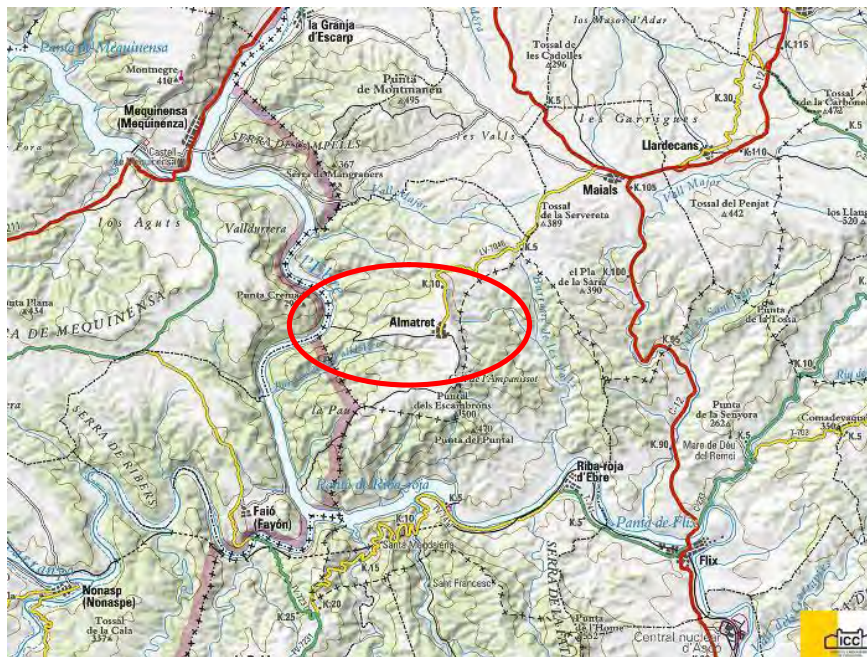

Figura 4: Mapa de la situació d'Almatret dintre el seu terme municipal (Extreta del ICC).

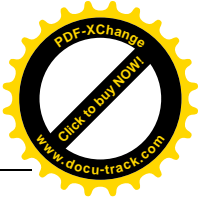
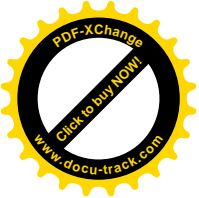

Figura 5: Fotografia aèria de la població d'Almatret (Extreta de GoogleEarth).

1.3. ANTECEDENTS

1.3.1. PLA ESPECIAL D'INTERÈS NATURAL TOSSALS D'ALMATRET

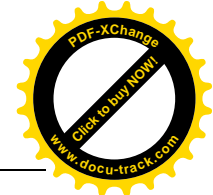
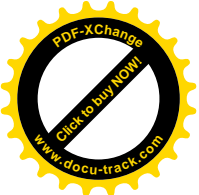
Introducció

El present pla va ser redactat i aprovat definitivament al maig de l'any 2000 per la Generalitat de Catalunya, d'acord amb la ratificació per part del Govern de l'Estat Espanyol del Conveni sobre la diversitat biològica (Rio de Janeiro, 1992), mitjançant el Decret 328/1992 de 14 de desembre i d'acord amb la Llei 12/1985, la qual crea i regula la figura del Pla especial d'interès natural (en endavant P.E.I.N. o Pla).

La creació d'aquesta mesura de protecció més restrictiva comporta amb si mateixa una revisió exhaustiva del P.E.I.N., es a dir, un anàlisi cada 4 anys per part dels diferents Departaments de la Generalitat dels quals depèn aquest Pla, ja que aquest té una vigència indefinida.

Figura 6: Mapa de l'àrea del P.E.I.N. i situació d'Almatret (Extreta del ICC).

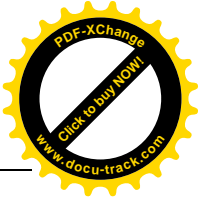
Descripció general

El P.E.I.N. Tossals d'Almatret, amb una latitud: N 41° 8' 3'' y longitud: E 1° 1' 13'', comprèn únicament territori pertanyent al municipi d'Almatret. Aquest P.E.I.N. compta amb una extensió de 917'50 ha, sobre les 5.700 ha. del terme municipal, les quals comprenen tota la ribera de l'Ebre entre el barranc de les Canotes i el límit administratiu entre Almatret i Zaragoza, alhora també queda inclòs la totalitat de l'aiguavés de Castell Nou, Plana Quadrat, i la digitació del Tossal Gros fins a la ribera del riu. Aquest té un rang d'altures compreses entre els 59 i 429 metres, el qual ens informa que es tracta d'un terreny amb gran pendent.

Els Tossals o Costers d'Almatret son un excepcional representant de les serres marginals situades a la zona mes meridional de la plana del Segre. Es tracta d'un terreny de relleu calcari, amb un rang de temperatures relativament temperat i amb una precipitació mes aviat escassa. Degut a la seva ubicació i a la vegetació, transició entre màquia continental i carrascar, podem afirmar que es tracta d'un terreny de transició entre la continentalitat extrema i la mediterrània.

L'espai en qüestió es troba constituït per un conjunt de costers abruptes els quals desaiqüen a l'Ebre, donant una morfologia singular de l'entorn. Tot i que es tracta d'un paisatge fortament humanitzat, pels nostres avantpassats, actualment conserva importants àrees de vegetació natural establint-se una delimitació natural entre obagues i solanes. En les zones obagues s'hi troben masses denses formades per pi blanc (*Pinus halepensis*) i enriquides en el sotabosc per plantes més marítimes com el Llorer salvatge o el Llentiscle (*Viburnum tinus* i *Pistacia lentiscus* respectivament), per contra en les solanes les pinedes no hi son tan presents en contraposició a les máquies i brolles continentals (*Rhamno-Cocciferetum*) les quals guanyen terreny en aquesta ubicació. Aquestes estan formades per garric i arçot (*Quercus coccifera* i *Rahmnus lycioides*), alhora també es poden trobar brolles calcícoles (*Rosmarino-Ericion*).

Totes aquestes espècies citades amb anterioritat contribueixen a crear illots forestals, dels quals cal remarcar la gran importància biogeogràfica, ja que esdevenen centres de

conservació d'espècies endèmiques, tals com la Ginesta, la Digital negra, la Veronica de fulles retallades i el Timó d'Aragó (Genista biflora, Digitalis obscura, Veronica tenuifoli i Teucrium aragonense respectivament) les quals queden protegides per l'espai P.E.I.N.

Espai d'Interès Natural	Bosc (%)		Matollars (%)	Prats (%)	Altres (%)	Improductiu (%)		Conreus (%)	Total (Ha)
	Dens	Clar				Natural	Artificial		
Tossals d'Almatret	31,3	0,5	55,28	0	0	11,37	0,08	1,51	917,5

Figura 7: Taula de la cobertura de cada tipus de vegetació (Extret de www.creaf.uab.es/iefc/pub/Regions/CobertesPeinRF8.htm).

Referent a l'apartat de la fauna invertebrada, poc estudiada, s'ha de remarcar la presència d'algunes espècies rares d'insectes heteròpters.

1.3.2. AGRUPACIÓ DE DEFENSA FORESTAL (A.D.F.)

Introducció

Les Agrupacions de Defensa Forestal (en endavant ADF) son associacions creades per la Generalitat l'any 1986 a través del programa "Foc Verd", per tal d'agrupar propietaris forestals, ajuntaments i ciutadans anònims en la realització de tasques de prevenció i lluita contra incendis forestals. L'àmbit d'actuació d'una ADF es concreta en el marc d'un o varis municipis.

ADF "BOSC VERD"

L'ADF "Bosc Verd" va ser creada l'any 1987 hi actualment la seva zona d'actuació comprèn les poblacions d'Almatret, Maials Llardecans i Torrebesses

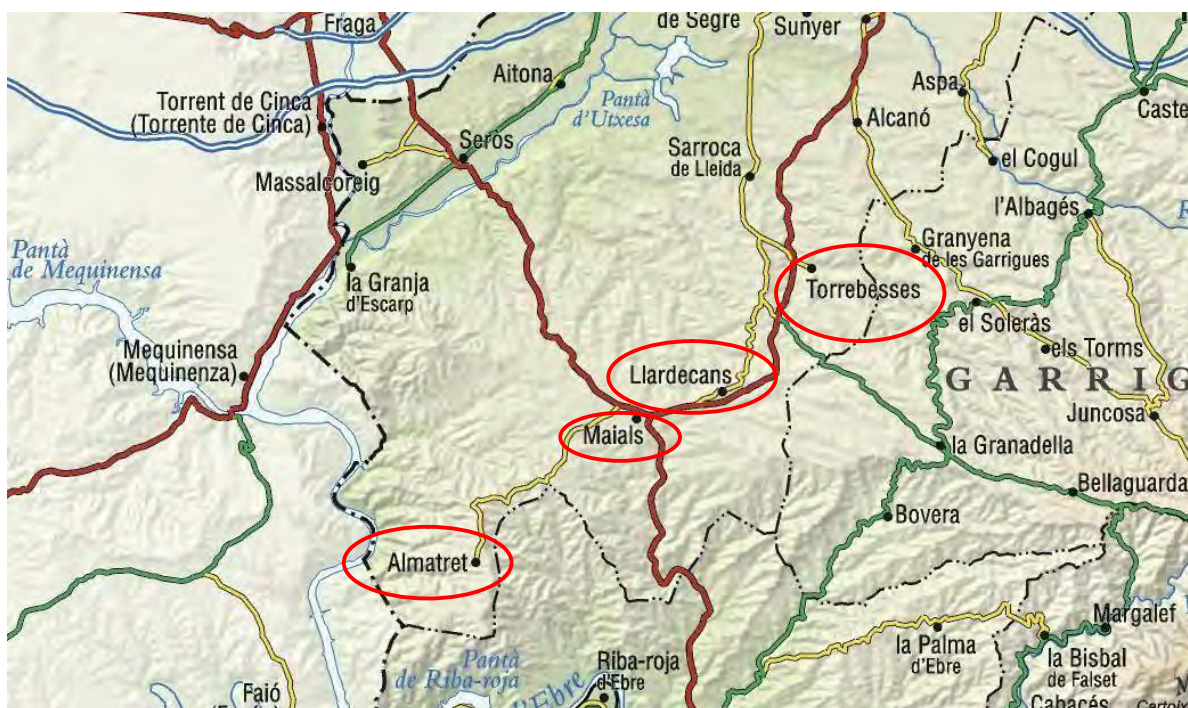
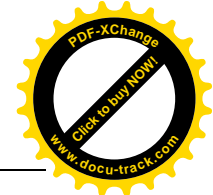
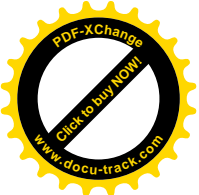

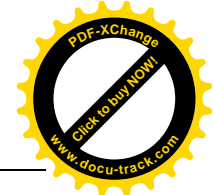
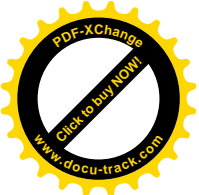
Figura 8: Mapa de les poblacions d'influència de l'A.D.F. (Extret del ICC).

Xarxa d'Itineraris a Almatret i rodalies

La finalitat de les seves actuacions es troben emmarcades en un context de prevenció i extinció d'incendis forestals, dintre els quals podem destacar:

- Millora de senders
- Arranjament de camins
- Desbroçament de boscos
- Tasques de vigilància
- Extinció d'incendis

1.3.3. CAMINO DEL EBRO. GRAN RUTA 99 (GR-99)

Aquest projecte ha estat realitzat pel Ministerio de Medio Ambiente (MMA) conjuntament amb la Confederación Hidrográfica del Ebro (CHE), atenent la demanda de la Federación Española de Montaña i Escalada (FEDME).

El Camino del Ebro ha estat creat amb la finalitat de recórrer tot el traçat del riu Ebre, des de el seu naixement a Fontibre (Cantabria) fins a la seva desembocadura al Parc Natural del Delta de l'Ebre (Tarragona), travessant les comunitats autònomes de Cantabria, Castilla-Leon, País Basc, La Rioja, Navarra, Aragó i Catalunya.

Aquest recorregut per diferents territoris ha esdevingut una àrdua tasca de posada en comú amb les diferents Comunitats Autònomes i els més d'un centenar d'ajuntaments afectats pels pas del camí que en la construcció d'aquest veuen una nova forma de turisme

Referent a la construcció d'aquest itinerari (1150 Km senyalitzats), ha esdevingut un difícil treball l'adequació del camins i senders, ja que la directriu principal ha estat realitzar el menor moviment de terres possibles alhora que s'ha intentat respectar curosament les zones de vegetació i fauna siguin o no protegides. No obstant el GR-99 s'apropa a un Parc Natural (Delta de l'Ebre), 5 Reserves, 6 Enclavaments Naturals, 3 Àrees Naturals Singulares, 2 Espais RAMSAR (Llacunes d'Importància Internacional) i nombrosos espais Z.E.P.A (Zona Especial de Protecció d'Aus), L.I.C (Lloc d'Interès Comunitari) i P.E.I.N (Pla Especial d'Interès Natural).

Els treballs han consistit en desbroçaments, restauració d'antics camins, col·locació de senyalització, creació de zones de descans en punts d'interès paisatgístic i per últim la instal·lació de panells informatius.

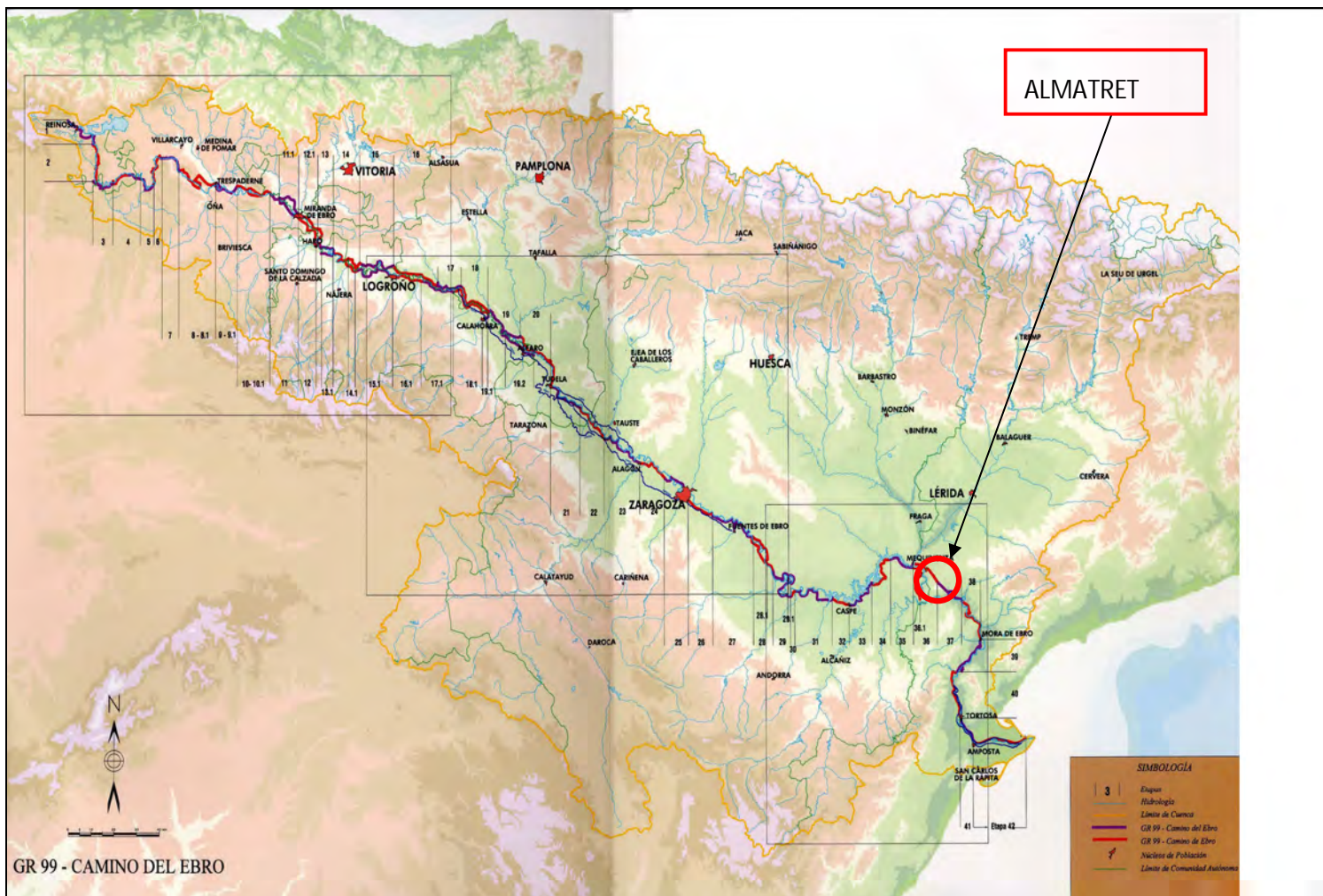

Figura 9: Mapa de la ubicació d'Almatret dintre el recorregut del GR-99 (Extret de <http://oph.chebro.es/gabineteprensa/Varios/GR99.htm>).

Figura 10: Mapa de la ubicació del P.E.I.N. (Extret de <http://oph.chebro.es/gabineteprensa/Varios/GR99.htm>).

1.3.4. ILLES FLOTANTS

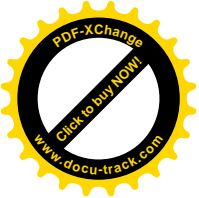
Cal esmentar que la Generalitat de Catalunya ha construït i instal·lat una illa artificial a la riba del riu Ebre dintre el terme municipal d'Almatret, en plena cua de l'embassament de Riba-roja. La instal·lació s'ha realitzat allà on les riberes són verticals i no permeten l'establiment de gaire vegetació. Paral·lelament també s'hi col·locaran talaies per a les aus pescadores.

Aquestes illes flotants estan formades amb vegetació autòctona, que afavoriran la riquesa paisatgística, la seducció ambiental i, en la via pràctica per a la fauna, el sojornament i pesca d'aus palustres com els martinets i, davall les aigües, la fresa dels peixos.

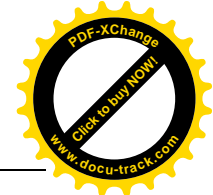
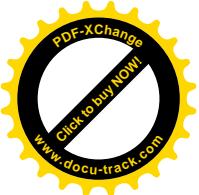

Figura 11 i 12: Fotografies de l'illa artificial.

A l'apartat d'inventariació d'elements s'hi troba la seva ubicació i demes característiques.

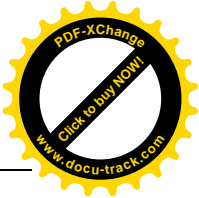
2. DEFINICIÓ

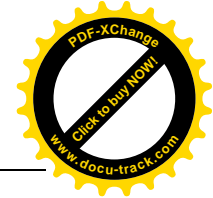
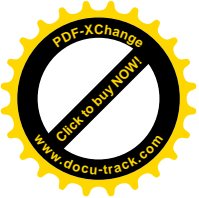
2.1 OBJECTIUS

El citat projecte neix a raó de la convicció personal i veinal de comptar amb un espai únic i immillorable per a gaudir de la natura. A causa d'aquest convenciment l'objectiu únic i principal del projecte radica en la creació d'una xarxa d'itineraris tenint com a punt de partida el terme municipal d'Almatret, pertanyent a la comarca del Segrià (Lleida, Catalunya). Aquesta xarxa està concebuda per ser recorreguda a peu o amb bicicleta de muntanya (en endavant BTT) amb la finalitat de poder observar i gaudir de la varietat de paisatges, medis i elements que constitueixen el patrimoni d'aquesta vila.

L'assoliment d'aquest objectiu hauria de donar lloc a una proposta de model econòmic i de gestió, la qual s'espera que reporti ingressos de forma desestacionalitzada, ja que es tracta d'una forma d'oci la qual no exigeix unes condicions climatològiques específiques per a gaudir-la. Cal remarcar que aquesta nova proposta per tal de atraure una nova font d'ingressos a la població no es l'objectiu del treball, encara que per la seva importància no es pot deixar de remarcar.

3.METODOLOGIA

3.1 MÈTODE

Per tal d'executar correctament totes i cadascuna de les parts components del projecte, es necessari establir una metodologia de treball, la qual dictarà les bases sobre les que treballarem.

Aquesta metodologia es divideix en 6 fases:

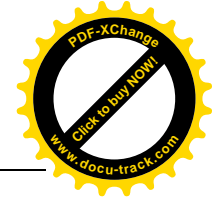
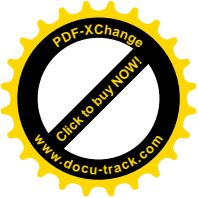
1. La primera fase consisteix en una exhaustiva recopilació, tant en bibliografia com en els coneixements de la població local, de corriols, elements arquitectònics o culturals, punts paisatgístics i d'altres figures existents sobre les quals recaigui, o no, un marcat interès. A cadascuna de les dades obtingudes se li assigna un codi, a fi i efecte d'efectuar un senzill i clar control sobre el mateix, alhora que dintre aquest codi s'agruparan totes les característiques pertanyents al citat element.

2. La següent fase es basa en la ubicació, per quadricules UTM, de les dades obtingudes en l'apartat 1. La localització, mes o menys aproximada, es realitza en plànols, els quals compten amb una escala 1:5000 corresponents a l'Institut Cartogràfic de Catalunya (ICC). Per aquesta senyalització sobre mapes es compta amb l'ajuda dels amplis coneixements de la població sobre la morfologia local.

3. La tercera fase es basa exclusivament en el treball de camp, es a dir, partint de les dades recollides en la primera fase i reflexades, aproximadament, sobre els mapes en la 2° fase, comença l'àrdua tasca d'ubicar l'emplaçament real de la figura. Aquesta localització es duu a terme amb l'ajuda d'un sistema de posicionament global (GPS en endavant) i els mapes anteriorment citats a escala 1:5000.

Aquesta fase comporta l'elaboració d'un detallat inventari, independentment de l'estat de conservació o facilitat d'accés, on hi constarà, sempre que sigui possible, el següent ventall de característiques de l'element:

- Tipus d'element
- Ubicació mitjançant GPS.
- Fotografies
- Breu descripció de l'entorn

- Història
- Estat i característiques de l'accés

Aquest inventari es realitza sense tenir en compte l'estat de conservació o facilitat d'accés, ja que amb aquesta mesura evitem la selecció a priori d'elements en gabinet sense tenir unes dades i especificacions tècniques en que basar-nos.

4. La quarta fase es realitzarà en gabinet, aquesta consisteix en l'anàlisi de totes les dades recopilades anteriorment.

Aquesta avaluació es realitzarà mitjançant la comparació dels interessos següents:

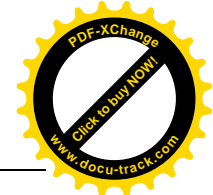
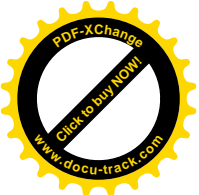
- Històric
- Visual
- Econòmic
- Natural
- Cultura

5. La quinta i penúltima fase dona lloc a la presa de decisió. Aquesta es realitzarà mitjançant una puntuació dels criteris anteriorment citats. Amb aquesta puntuació es descartarà els punts que tinguin una puntuació igual o menor a 20 punts, ja que es considera que per sota de la meitat de punts disponibles no requereix interès de ser visitables:

Mitjançant aquests criteris es concretarà quins han de ser els elements visitables i quins seran els traçats reals de la xarxa d'itineraris.

6. La sisena i última fase consisteix en l'elaboració dels traçats detallant les característiques següents:

- Mapa aeri del total de la seva longitud.
- Perfil Altimètric
- Distància total

Xarxa d'Itineraris a Almatret i rodalies

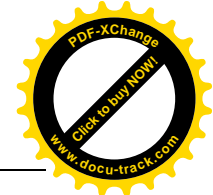
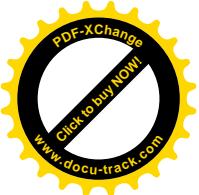
- Cota Màxima
- Cota mínima
- Desnivell Total Acumulat
- Temps estimat
- Dificultat

Els paràmetres base per a la creació de la xarxa a crear de camins i corriols es realitzarà agafant com a base 5 Km/h de velocitat mitja per a caminadors, ja que calcular el temps estimat per a BTT depèn de molts factors, tals com l'habilitat del ciclista, tipus de BTT i un llarg etc..... Per tant el càlcul del temps estimat sols es vàlid a per a caminadors.

D'altra banda per a calcular la dificultat prenem com a base de càlcul els següents paràmetres:

Paràmetres Dificultat	Distancia Total (Km)	Temps estimat (h)	Desnivell Acumulat (m)
Baixa	Menys de 15	Menys de 3	Menys de 485
Mitja	15-25	3-4'15	485-1200
Mitja-Alta	25-32	4'15-6'30	1200-1565
Alta	Mes de 30	Mes de 6'30	Mes de 1500

Cal remarcar que aquests valors no han estat definitius a l'hora de donar la categoria al itinerari, sinó que l'opinió personal ha estat decisiva per tal d'incloure una via en una categoria o una altra.

3.2 MATERIALS

 -GPS (Garmin, GPS 60)

 -Paper

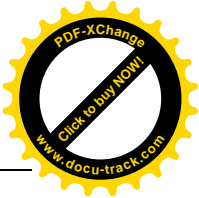
 -Cinta mètrica

 -Llapis

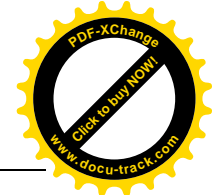
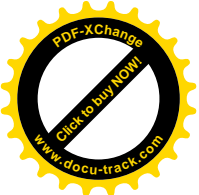
 -Càmera digital

 -Ordinador portàtil

 -Mapes (ICC)

4. CARACTERITZACIÓ GENERAL

4.1 DELIMITACIÓ ZONA ESTUDI

Com ja hem dit el punt de partida es el municipi d'Almatret. Aquest es troba delimitat al Nord pel terme municipal de Serós amb la Vall Major com a punt geogràfic divisor i amb una longitud d'uns 9.600 metres aproximadament, al Nord-est te el seu fi amb el terme municipal de Maials, prenent com a referència Los Redons (Almatret) i el Pla de la Saria (Maials) encara que aquesta separació consta escassament d'uns 1.000 metres, i per última delimitació dintre de Catalunya, es troba limitant, desde el Nord-est fins al Sud-oest, amb el terme municipal de Riba-roja d'Ebre (Tarragona), tenint com a punts de referència al Nord-est el citat anteriorment entre Maials i Almatret, al Sud el Puntal dels Escambrons i al Sud-oest amb les partides de Planes de la Vila (Almatret) i Berrús (Riba-roja d'Ebre), sumant un total d'uns 12.100 metres de barrera administrativa.

Per finalitzar la delimitació geogràfica ens traslladem desde el Nord-oest fins a l'Oest, amb una longitud d'uns 6.700 metres aproximadament, ens trobem amb el límit legal del terme municipal de Mequinenza (Aragó), i citem legalment ja que la verdadera partició es situa enmig del Pantà de Riba-roja d'Ebre el qual actua com a separació natural. D'altra banda des de l'Oest fins al Sud-oest, en un tram aproximat d'uns 3.400 metres lineals, limita amb el terme municipal de Fayón (Aragó) en l'indret anomenat el Barranc de la Valldolcet.

Per tant, cal remarcar, que físicament no hi ha 1 límit geogràfic establert, ja que la xarxa d'itineraris entra i surt d'aquests termes municipals.

Figura 13: Mapa del terme municipal d'Almatret i les poblacions limitrofes (Extret del ICC).

4.2 MEDI FÍSIC

4.2.1 Geologia.

La vila d'Almatret i tot el seu entorn es troba ubicat en el vell mig d'un altiplà anomenat Planes de la Vila, d'uns 460 metres aproximadament, pertanyent a l'anomenada Conca o Depressió de l'Ebre, o d'altrament Depressió Central Catalana citada pels autors catalans.

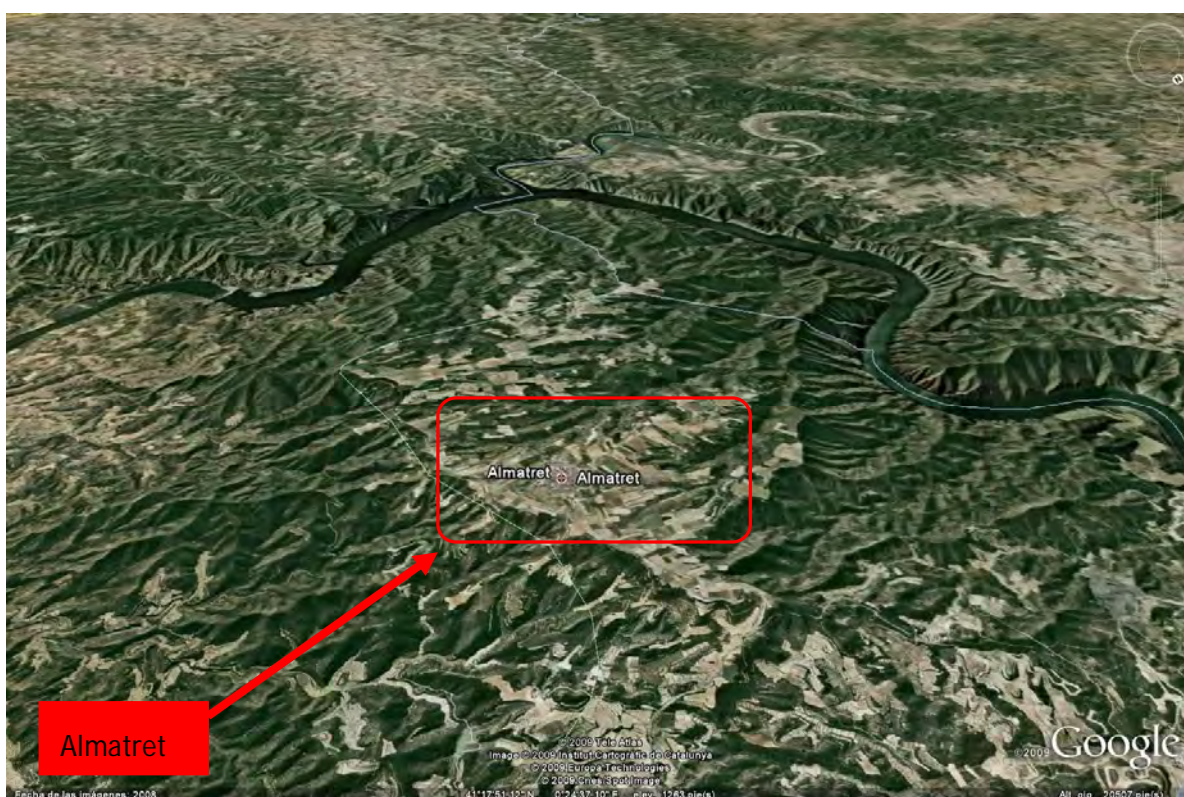
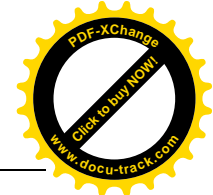
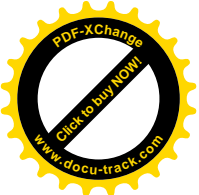

Figura 14: Mapa aeri de la situació d'Almatret i el seu voltant (Extret de Google Earth).

Aquesta conca sedimentària i endorreica en el seu inici va formar-se fa 60 milions d'anys, es a dir en l'Edat Terciària, degut a la col·lisió de les plaques litosfèriques Ibèrica i Europea (Orogènesi alpina). Aquest fet va fer emergir les roques que cobrien el fons dels mars Pirenaics, les quals van donar lloc als Pirineus, la Serralada Ibèrica i Catalana.

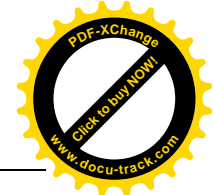
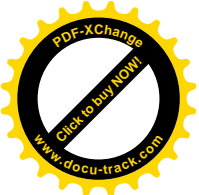
A conseqüència de la emergència d'aquestes formacions es va crear la Conca o Depressió de l'Ebre primitiva amb una morfologia triangular degut al tancament produït per les serres

anteriorment citades. Alhora les aigües s'obrien pas enmig d'aquest desgavell transportant sediments eocens, oligocens i miocens durant el Paleogen i el Miocè, les quals anaven reblertin la conca. I fou a raó d'aquesta dinàmica, de la qual es dedueix l'acumulació de materials i aigües en les parts centrals formant llacs immensos d'aigües somes, tenint com a clar exemple Mequinensa, on hi havia una sèrie de llacs i àrees palustres amb una sedimentació carbonatada associada a un gran aportament de matèria orgànica, amb presència d'abundants gasteròpodes (*Planorbis* sp.), caràcies, ostràcodes, tortugues, cocodrils, petits rosegadors, etc... Conseqüentment amb aquestes dades podem afirmar que en els seus inicis la conca tenia un règim de tipus endorreic continental tipus sebja, ja que no tenia desembocadura al mar.

Degut a la continua aportació de materials durant aquesta època la Conca va enfonsar-se enlloc de colmatar-se, donant lloc a l'actual Depressió de l'Ebre. Aquest fet va ocasionar un canvi en la seva classificació al convertir-se en exorreica, la qual cosa comportà la desembocadura al Mediterrani després de superar multitud d'obstacles, i per tant el canvi a una activitat erosiva de l'aigua sobre els materials.

Per damunt dels terrenys terciaris que anaven omplint la Conca de l'Ebre, es van col·locar diverses làmines d'encavalcament, o mantells de corriment, d'origen pirinenc, empeses cap al Sud, com a conseqüència de la col·lisió de les dues plaques litosfèriques: la placa ibèrica i la placa europea. Aquest apilament progressiu de materials al·lòctons representa un escurçament molt considerable de l'escorça superior, a conseqüència d'aquest fet va disminuir considerablement l'amplada de la Conca de l'Ebre. Basant-nos en aquestes dades, podem generalitzar l'estructura dels materials de la Depressió de l'Ebre afirmant la poca deformació soferta, ja que no ha estat afectada pels processos de fracturació i eixamplament de l'escorça lligats a l'aprimament de la litosfera durant les èpoques de distensió corresponents a la divergència de plaques africana i eurasiàtica. Aquest fet, l'ha dut a ser menys vulnerable al desenvolupament dels processos de plegament i encavalcaments lligats a l'escurçament de la litosfera, en trobar-se la placa ibèrica en una situació de compressió amb la placa europea, a les èpoques en les quals aquelles grans plaques han convergit.

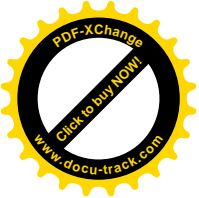
Tota aquesta successió de processos va donar lloc a la anteriorment citada sedimentació, essent la seva màxima representació la sedimentació del sistema lacustre dels Monegres (Oligocè superior), generant a les parts centrals de la conca, successions de fins a 600 m. de trams carbonatats lacustres que alternen amb lutites i arenites (Calcàries de Mequinensa), que afloren extensament a les valls del Cinca i de l'Ebre, a les àrees properes a la seva confluència amb el Segre. També s'hi intercalen, per bé que subordinadament, dipòsits evaporítics i lignits (qualitat mitjana), que han estat objecte d'explotació intensa.

Així doncs, els materials que afloren en la zona, des del punt de vista litològic, estan integrats per gruixuts paquets de calcàries lacustres amb estratificació horitzontal, que alternen amb nivells més primers de margues i lutites, gresos fluviolacustres i localment lignits, de mitjana qualitat, d'un gruix de 20 a 50 cm de mitjana i disposats de forma horitzontal. Aquests materials de les proximitats del riu es troben recoberts de terrasses i dipòsits al·luvials formats per codissos, graves, arenes i argiles quaternàries. Més cap al nord, ja en terres de Seròs, els nivells carbonatats passen a gresos i argiles. En conseqüència els terrenys que l'omplen són, en general, tendres - hi abunden els terrenys argilosos - , llevat de les vores, on hi ha importants acumulacions de conglomerats resistents a l'erosió que donen lloc a enèrgiques muntanyes.

CARBÓ (Lignit)

D'altra banda, com ja s'ha esmentat en varies ocasions, un dels materials que s'ha creat a la zona es el carbó, d'altrament anomenat Lignit. El carbó està format per un conjunt de roques sedimentaries d'origen orgànic, formades per l'acumulació i transformació de restes vegetals en un ambient favorable. Alhora la seva classificació depèn de varis paràmetres, químics, essent la seva classificació de menor a major qualitat: Torba, Lignit, Carbons Bituminosos i L'antracita.

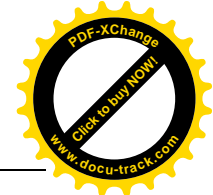
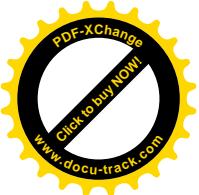
El carbó es troba en uns estrats geològics de potencia entre uns centímetres fins a 2 metres, excepcionalment podent arribar als 10 metres. Es pot tractar d'un estrat uniforme i continu, o bé, d'un paquet format per diferents bandes o nivells de carbó

separades per capes primes d'argila, pissarra, cendres, pirita o qualsevol altre mineral. Alhora es poden presentar en qualsevol disposició (horitzontals, inclinades, verticals o invertides)

A nivell de Catalunya aquest material va ésser objecte d'explotació intensa a meitats del segle XIX però amb la entrada de noves energies, a mitjans del segle XX, es va dur el seu ús a quasi l'extinció en tots els àmbits.

Actualment de les 2 mines amb funcionament als voltants d'Almatret s'extreuen lignits oligocens amb baixes potencies de capa, de 0'8 a 2 metres, tenint l'inconvenient de grans capes separadores de sediments. Es de qualitat mitjana (3500 Kcal/Kg). La producció es aproximadament d'unes 15000 Tonelades mensuals i abasteix la central tèrmica d'Escatrón.

4.2.2 Climatologia

La població d'Almatret consta d'un clima mediterrani continental, un dels més rigorosos de Catalunya, acusat pels 462 metres sobre el nivell del mar en que es troba. Aquest fet conjuntament amb la presència gairebé diària dels vents provinents de l'Aragó (Cerds - Ponent) i del Mediterrani (Garbinada - Llevant), i la escassa pluviometria fa que ens trobem en un microclima extremadament àrid, tot i que encara que la pluja es present en els mesos de Desembre a Maig, aquestes no solen assolir els 400 mil·límetres anuals. D'altra banda la presència de calamarsades es gairebé inexistent, encara que quant hi hagut algun fenomen d'aquestes característiques ha esdevingut de fatals conseqüències.

A les estacions de tardor i hivern el fred es constant i amb glaçades molt freqüents que sovint s'allarguen fins la primavera, les quals s'accentuen amb la presència discontinua de les boires, ja que degut a la seva altura fa que aquest fenomen no sigui tant present com a les planes de Lleida. També cal esmentar la presència de nevades en determinats anys, en períodes de 5-10 anys es freqüent citar nevades, encara que d'escassos centímetres. Cal remarcar que la tardor es l'estació on les pluges son més freqüents i abundants

Per contra els estius son secs i calorosos, però degut a la presència gairebé diària dels vents no es sol sobrepassar dels 32-33°C, essent la presència de pluges escassa o gairebé inexistent.

Per últim cal citar que la primavera sol ser una estació de temperatures agradables durant el dia i de baixada de temperatures durant la nit. Les pluges en aquesta estació acostumen a ser curtes però de forta intensitat.

A l'annex es detallen els valors de temperatura i pluviometria.

4.2.3 Xarxa hidrogràfica

La xarxa hidrogràfica d'Almatret està composta únicament pel riu Ebre, ja que aquest es l'únic curs d'aigua regular i cabalós amb una mitjana de $426 \text{ m}^3 / \text{sg}$, tot i que al seu pas pel terme municipal de la població es troba entremig de dos pantans, el de Mequinensa aigües amunt (direcció Nord-oest) i el de Riba-roja d'Ebre aigües avall (direcció Sud-est). Per contra les fonts bibliogràfiques consultades hi reconeixen varies rieres i rierols les quals desemboquen al riu Ebre, duen un curs d'aigua irregular. Però sobre el terreny i en realitat aquest fet es quasibè imperceptible, ja que la formació d'aquestes rieres es deu a varis factors com la pluviometria, estat del terreny, capes, abundància de la vegetació, etc..., per la qual cosa podem afirmar que la formació d'aquestes rieres i rierols es espontània i en cap cas de forma cabalosa i regular. Tot i que la seva aparició es troba supeditada a la quantitat de pluja i espai temporal del fenomen, quant es produeixen provoquen una gran erosió en el terreny.

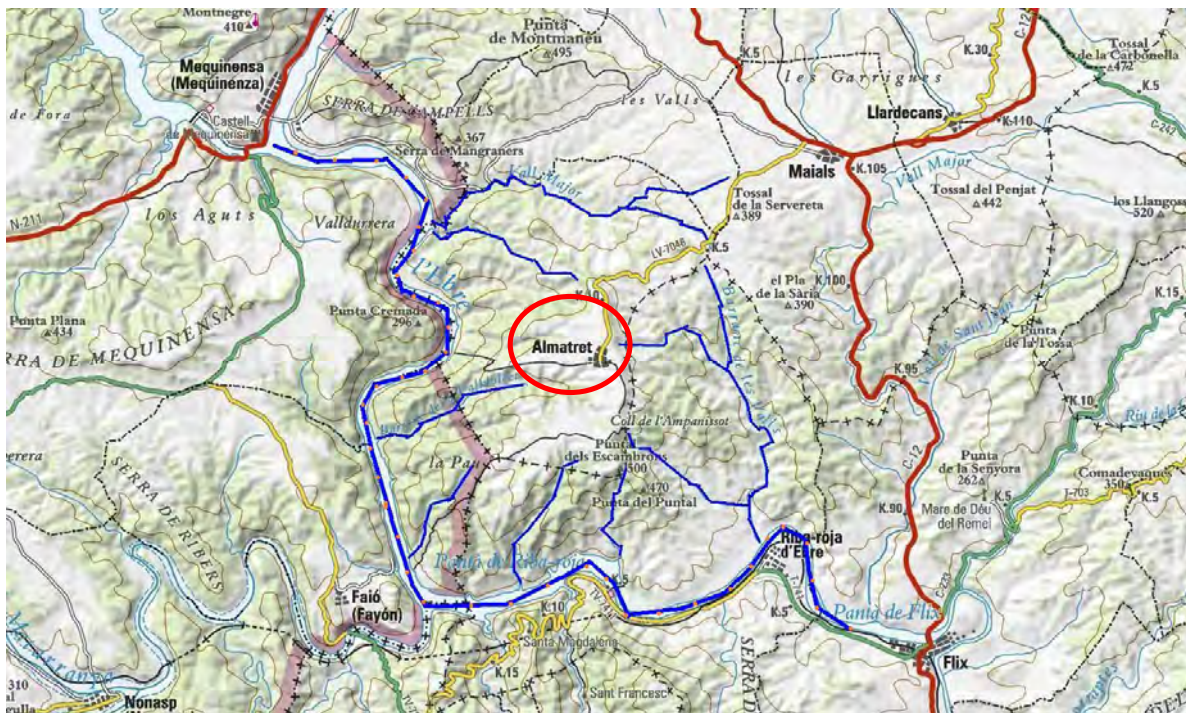
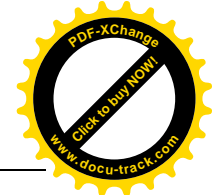
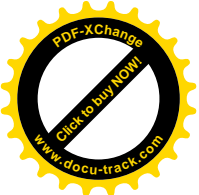

Figura 15: Mapa de rius i rierols del terme municipal d'Almatret (Extret del ICC).

4.2.4 Vegetació i flora

La vegetació present en la població té un encant especial degut a l'aclimatació d'aquestes per conèixer amb els bruscos canvis d'estació, alhora que cal esmentar la poca precipitació d'aquesta zona, la qual cosa fa que les espècies presents siguin unes autèntiques supervivents.

A continuació es detalla les comunitats més importants presents a la zona:

4.2.4.1 La garriga (*Quercetum cocciferae*)

La garriga típica és una comunitat arbustiva baixa, densa, punxent i impenetrable, fortament dominada pel garric o coscoll (*Quercus coccifera*). Procedeix sempre de la degradació de l'alzinar litoral o del carrascar, dels quals, en èpoques reculades, segurament deuria constituir el mantell marginal, és a dir una sanefa que feia el trànsit d'aquests boscos a comunitats d'altres característiques, en zones frontereres naturals.

Garriga vol dir la comunitat subarbustiva mediterrània mes o menys rica en garric, una màquia litoral empobrida i esclarissada, o fins i tot una brolla mediterrània qualsevol.

Estrat arbustiu

- Altura: 0'5-1'5 m
- Recobriment: 100%
- Composició: Garric (*Quercus coccifera*). Llentiscle (*Pistacia lentiscus*). Matapoll (*Daphne gnidium*). Roja (*Rubia peregrina*), etc...

Estrat herbaci

- Altura: 0'1-0'5 m
- Recobriment: 20-50%

- Composició: Lleterasa (*Euphorbia characias*). Llistó (*Brachypodium retusum*). Càrexes (*Carex halleriana*). Camedri (*Teucrium chamaedrys*). Etc...

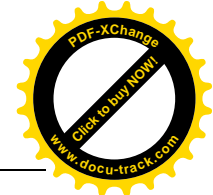
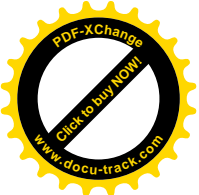
La pobresa de l'estrat és molt acusada. L'única planta que hi és realment abundant i que és responsable dels valors relativament alts del recobriment es el llistó; sol romandre estèril, però tot això s'explica per la gran densitat i atapeïment atesos pel garric, fenomen que impedeix l'arribada de llum al nivell herbaci. Per aquesta mateixa raó la garriga ben constituïda és impenetrable, malgrat la seva discreta altura, ja que els peus s'hi ensorren i queden totalment travats pels branquillons dels garrics i per les innombrables petites punxes de què disposen les seves fulles.

La variabilitat de la garriga es gran. El garric i el llistó son les 2 úniques espècies que hom pot trobar-hi invariablement i de forma abundosa. La garriga amb romaní (*Quercetum cocciferae rosmarinetosum*) es rica en espècies pròpies sobretot de les brolles calcícoles, com el romaní (*Rosmarinus officinalis*), el bruc d'hivern (*Erica multiflora*), la botja groga (*Buplerum frutescens*), la jonça (*Aphyllanthes monspeliensis*), etc... es la garriga més corrent.

El garric es un piròfit reconegut. Son piròfits aquelles plantes que troben en el foc una manera d'alliberar-se de la competència d'altres vegetals. Elles creen llavors o fruits resistents al foc o gràcies a una gran capacitat de rebrotada.

Figura 16 i 17: Fotografies pròpies de representació de la garriga.

4.2.4.2 Les brolles continentals i calcícoles de romaní i maleïda (Rosmarino-Ericion p.p.)

L'estadi més amplament difós de degradació dels alzinars es el protagonitzat per les brolles amb un substrat florístic comú, el romaní i el bruc d'hivern

A vegades es una concreta d'aquestes brolles que indistintament substitueix un alzar o una màquia; d'altres cops per contra es tracta de comunitats diferents, dins d'aquest gran complex especialitzat a substituir carrascars o alzinars litorals o màquies

El romaní (*Rosmarinus officinalis*)– que suporta bé tant les condicions del litoral com les de l'interior- personalitza doncs un nou complex de comunitat continental, la precisament anomenada brolla continental i calcícola de romaní.

Estrat arbustiu i subarbustiu

- Altura: 0'5-1 m
- Recobriment: 70-90%
- Composició: Romaní (*Rosmarinus officinalis*), Esteperola (*Cistus clusii*), Ginesta biflora (*Genista biflora*), Bruc d'hivern (*Erica multiflora*), Bufalaga tintoria (*Thymelaea tintoria*), Farigola (*Thymus vulgaris*), Botja d'escombres (*Dorycnium pentaphyllum*), Argelaga (*Genista scorpius*), Garric (*Quercus coccifera*), Gatosa (*Ulex parviflorus*), etc...

Estrat herbaci

- Altura: 0'2-0'5 m
- Recobriment: 10-30%
- Composició: Llistó (*Brachypodium retusum*), Farigola borda (*Coris monspeliensis*), etc...

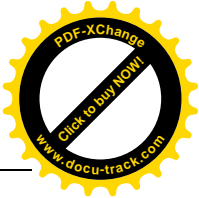
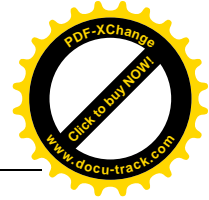

Figura 17 i 18: Fotografies pròpies de representació de la brolla continental.

4.2.4.3 La màquia continental de garric i arçot (Rhamno- Quercetum cocciferae = Rhamno Cocciferetum)

La màquia continental de garric i arçot es típica de les planes de l'Ebre, aquesta no es gaire densa. Les clarianes que ja de natural s'hi estableixen permeten un bon desenvolupament de pins, savines i altres plantes resinoses, ofegades sovint a les màquies litorals per l'atapeïment de la vegetació. Així, aquesta màquia continental disposa d'estrat arbori, bé que molt feble i deslligat.

La espècie de major presència en aquesta màquia es el pi mediterrani o pi blanc (*Pinus halepensis*) els quals són espècies molt tolerants, capaces de viure sobre sòls poc profunds, en ambients més aviat eixuts, creixen molt de pressa i la seva taxa de reproducció es elevada. Sotmesos a la competència d'espècies més sensibles però també mes eficaces (l'alzina, la surera, etc..) es veuen constrets a ocupar els llocs marginals que aquestes no poden colonitzar. Si per qualsevol circumstància la competència remet, aleshores s'estenen amb rapidesa pels llocs que abans els hi eren vedats. Això passa després d'un incendi o una tala dràstica. El ràpid creixement en pocs anys fa que eliminin competència respecte d'altres espècies.

Els pins eviten molt bé la competència gràcies al foc, ja que es un excel·lent piròfit

Les pinedes de pi blanc són més denses a les obagues que a les solanes, es a dir les muntanyes que queden orientades direcció Nord.

La seva estructura i composició florística bàsiques poden resumir-se així:

Estrat arbori

- Altura: 2-5 m
- Recobriment: 10-30%
- Composició: Pi blanc (*Pinus halepensis*)

Estrat arbustiu

- Altura: 1-2m
- Recobriment: 75-100%
- Composició: Garric (*Quercus coccifera*). Arçot (*Rhamnus lycioides*). Llentiscle (*Pistacia lentiscus*). Càdec (*Juniperus oxycedrus*). Savina (*Juniperus phoenicia* ssp. *Phoenicia*). Romaní (*Rosmarinus officinalis*). Etc...

Estrat herbaci

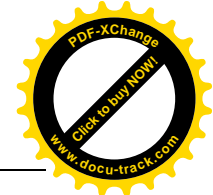
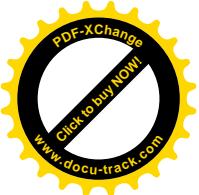
- Altura: 10-30 cm
- Recobriment: 5-30%
- Composició: Llistó (*Brachypodium retusum*), etc...

Pel que fa a l'abundància de pi blanc hom s'adona aviat de la migradesa d'aquest estrat, tractant-se sempre d'individus regruats, d'aspecte poc esponerós i de mida mitjana, encara que d'altra banda n'hi ha de dimensions considerables

La dominància correspon al garric, bé que a vegades la sabina arriba a preponderar. El llentiscle sempre juga un paper secundari, bé que la seva presència es un indicador climàtic valuós, car no suporta repetidament descensos per sota dels (-10 o -12°C).

Figura 19 i 20: Fotografies pròpies de representació de la màquia continental.

4.2.4.4 Camps de conreu

4.2.4.4.1 Comunitat dels secans (Diplotaxion)

Els nostres camps de secà presenten una reduïda diversitat arvense. Entre aquestes comunitats arvenses i habiten associacions vegetals com la comunitat de ravenissa blanca i/o lleteresa de camp (*Diplotaxietum erucoidis*). Aquesta comunitat, com es comprensible, presenta sota diverses variants, en les quals quasi mai no hi manca la ravenissa blanca; la lleteresa de camp, per contra, pot ésser abundantíssima o del tot inexistent, degut a diversos condicionaments ecològics

Estrats arbustius o arbori cultivats

- Altura: 3-5m.
- Recobriment: Quasi nul, sols als caballons.
- Composició: Ametller (*Prunus amygdalus*). Olivera (*Olea europaea*).

Estrat herbaci espontani

- Altura: 20-40 cm.
- Recobriment: 70-90% o menys si ha estat tractat el camp
- Composició: Ravenissa blanca (*Diplotaxis erucoides*). Canyota (*Sorghum halepense*). Corretjola (*Convolvulus arvensis*). Heliotrop (*Heliotropium europaeum*). Pebrots de ruc (*Reseda phyteuma*). Cerreigs (*Setaria*). Lletsons (*Sonchus sp.*). Etc...

L'etcètera es molt llarg. Hom podria arribar fàcilment al mig centenar d'espècies, però la majoria son d'aparició incerta

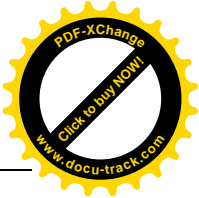
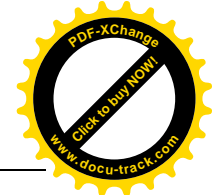
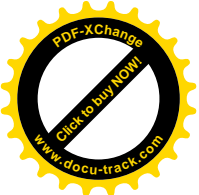

Figura 21: Fotografia representativa de comunitat de secà.

4.2.5 Fauna

Tot i les adversitats climàtiques esmentades anteriorment, les quals dificulten la supervivència de tota classe d'animals, no deriva en l'absència d'aquests sinó ven al contrari, la presència i varietat d'aquests es rica i variada.

Un apartat molt especial requereix la fauna autòctona piscícola (barbs, madrilles, etc...) encara que desde els anys 70 l'espècie reina d'aquesta localitat ha esdevingut el silur (*Silurus glanis*), el peix més gran de les aigües continentals eurasiàtiques. Aquest ha creat un negoci al voltant seu, ja que la seva pesca atreu turisme del centre i nord d'Europa els quals passen setmanes i fins i tot mesos practicant la pesca d'aquesta espècie. A l'Europa Nord-oriental la seva pesca es molt apreciada.

Cal afegir-hi d'altres espècies al·lòctones que també estan aniquilant la majoria d'espècies que hi eren presents, aquestes son el black-bass (*Micropterus salmoides*) o el luci-perca (*Stizostedion lucioperca*), però ara pren actualitat l'arribada d'un bivalve, el musclo-zebra (*Dreissena polymorpha*), detectat des de novembre de 2001.

Cal remarcar que les webs a partir de les quals s'han obtingut les fotografies es troben relacionades a la bibliografia. A continuació es detalla la relació d'espècies principals que hi son presents.

4.2.5.1 Peixos

Silur (Silurus glanis)

Es tracta d'un peix dotat d'unes grans barbes el qual duu a terme la seva activitat en la foscor de la nit. Es ictiòfag, encara que no rebutja a altres invertebrats

Figura 22: Fotografia de Silur.

Anguila (Anguilla anguilla)

L'anguila ha desaparegut de les nostres terres, encara que ocasionalment se'n capturi algun exemplar.

Es un peix migrador i fa llargs desplaçaments. Pujant riu amunt pel Segre havien arribat fins a la Seu d'Urgell. L'anguila té el cos allargat i cilíndric i el seu aspecte recorda una mica a la serp.

Figura 23: Fotografia d'Anguila.

📍 Barb comú (Barbus bocagei)

El barb comú de la nostra conca pertany a la subespècie *graellsii*. Normalment medeix 30cm. I té el llom i el front foscos. Es un peix que arriba a talles grans, prop d'1m de longitud i 3 kg de pes. De costums gregaris, forma grups nombrosos juntament amb les bagres i les madrilles

Figura 24: Fotografia de Barb comú.

📍 Sandra (Sander lucioperca)

De gran talla , amb mes d'un metre de longitud i 10 Kg. de pes. La reproducció es produeix durant la primavera. Els adults son exclusivament ictiòfags.

Figura 25: Fotografia de Sandra.

🌐 Carpa (Cyprinus carpio)

Les escates són grans i fortes, és de color bru verdós i destaquen les escates brillants i daurades dels costats. Pesa entre 2 i 3 kg de pes. Encara que es considera un peix detritívor, presenta una alimentació molt variada que inclou restes vegetals i macro invertebrats aquàtics.

Figura 26: Fotografia de Carpa.

🌐 Madrilla (Chondrostoma toxostoma)

Abans es trobava per tots els cursos d'aigua de la meitat sud de les nostres terres i estava molt estesa per tota la xarxa de rec de la plana de Lleida. A partir dels anys seixanta desapareix de molts cursos d'aigua a causa de la contaminació.

La madrilla de les conques pertany a la subespècie miegii. Té una allargada d'uns 20 cm i un pes màxim de 150gr. Quan està amb poca aigua, es veu bé com li brillen les escates dels flancs. S'alimenta majoritàriament d'algues, que pot complementar amb invertebrats aquàtics. És una espècie gregària que forma grans moles mixtes juntament amb barbs comuns i bagres.

Figura 27: Fotografia de Madrilla.

Ⓢ Lluç de riu (Esox lucius)

Es un espècie introduïda que pot arribar a grans dimensions, mes d'1m de longitud i 20 kg de pes. El adults son ictiòfags, encara que complementen la dieta de peixos, amfibis i aus.

Figura 28: Fotografia de Lluç de riu.

Ⓢ Alburn (Alburnus alburnus)

És una espècie introduïda als anys 90. Té una mida mitjana, pocs exemplars superen els 15 cm. S'alimenta de zooplàncton i insectes. La seva capacitat reproductora es molt gran.

Figura 29: Fotografia d'Alburn.

Bagra (*Squalius cephalus*)

La longevitat es elevada, fins a 15 anys en les femelles i 10 en els mascles. Arriba a longituds properes al mig metre i gairebé un quilogram de pes. La seva alimentació es molt variada, ja que aprofita els recursos existents al riu, encara que es basa en els macroinvertebrats. Les bagres de mida mes gran incorporen a la seva alimentació peixos i granotes.

Figura 30: Fotografia de Bagra.

Perca Americana (*Micropterus salmoides*)

Dimensions mitjanes, fins a 50cm de longitud i 1kg de pes. L'alimentació dels adults es basa en peixos de dimensions reduïdes, complementada per crancs, granotes i altres preses.

Figura 31: Fotografia de Perca Americana.

4.2.5.2 Amfibis

Gripau corredor (Bufo calamita)

També anomenat "Saput". No es massa abundant però es troba per tot arreu, tant a l'horta com al secà. És robust, amb una allargada màxima de 70 a 80 mm. Més petit i menys berrugós que el gripau comú (Bufo bufo). Li agraden els llocs càlids, es crepuscular i nocturn i de dia s'amaga sota les pedres. No es gaire nedador. Canta de nit i en cor. La hibernació dura de novembre a febrer. L'acoblament té lloc al començament de la primavera. La metamorfosi dura 6 o 7 setmanes. De novembre a gener es difícil veure'l ja que resta encauat, encara que no es pot considerar una hibernació estricta, car que l'abandona en nits humides i no massa fredes per alimentar-se. S'alimenta de tot tipus de petits animals (insectes, caragols, miriàpodes, etc...). Durant el dia resta amagat o enterrat sota pedres tot cercant l'humitat.

Figura 32: Fotografia de Gripau corredor.

Tòtil (Alytes obstetricans)

Petit gripau de 40-50mm de longitud. El mascle fecunda i recull els cordons d'ous que va dipositant la femella amb les potes posteriors, on els porta lligats fins l'eclosió de les larves. Espècie molt terrestre. Durant el dia resta amagada sota les pedres i durant les nits humides i plujoses es desplaça per a alimentar-se. Només es troba a l'aigua en el moment de dipositar les larves. Els mascles visiten els punts d'aigua per a remullar la posta. La hibernació es variable segons l'altitud i la climatologia.

Figura 33: Fotografia de Tòtil.

© Granota verda (Rana perezi)

Al ésser una espècie termòfila, la seva hibernació es prolongada. Durant l'època reproductora els mascles cantes sorollosament tant de dia com de nit. A finals d'octubre es difícil veure-les ja que s'enterren en els llims de les basses. S'alimenta de petits animals com ara insectes, aràcnids, cucs, etc... Les larves s'alimentés d'algues i detritus. Tolera aigües de baixa qualitat.

Figura 34: Fotografia de Granota verda.

4.2.5.3 Rèptils

Dragó comú (*Tarentola mauritanica*)

A les terres de Ponent es coneix com a “dragolí” o “talla-robres”. Durant l'estiu es molt corrent, sobretot al medi rural prop de les llums o fanals, per capturar els insectes atrets per la llum. De vegades es troben dins els armaris per capturar les arnes que devoren la roba o llana i hom creu que van a menjar-se la roba.

Es nocturn, encara que ha de prendre el sol per escalfar-se . Ovípar, es reproduceix a la primavera i a l'estiu.

Figura 35: Fotografia de Dragó comú.

Sargantana cua-roja (*Acanthodactylus erythurus*)

És molt ràpida i la veurem a la carrera quan passa d'una mata a una altra. Es exclusivament terrestre i li agraden els llocs secs. Medeix 20cm, la meitat dels quals corresponen a la cua.

Figura 36: Fotografia de Sargantana cua-roja.

Llangardaix Ocel·lat (*Lacerta lepida*)

Té una llargada màxima de 80 a 90 cm. És el lacèrtid més gran i el saure més gros de les nostres terres. S'alimenta d'insectes grossos, gasteròpodes, miriàpodes, aràcnids i petits vertebrats. Està molt estès i li agraden els llocs secs amb garrigues, conreus, camps d'oliveres, vinyes, etc...Activitat de març a octubre. Mascles territorials. Ovipar. Fa servir com a refugi els grans forats del rocams, troncs, etc...Grimpa amb facilitat per arbres i arbusts. Actualment n'hi ha pocs exemplars.

Figura 37: Fotografia de Llangardaix Ocel·lat.

Sargantana Ibèrica (*Podarcis hispànica*)

La trobarem als roquissars, a les brolles, horts i jardins. S'amaga als forats de les parets. És la sargantana més coneguda i la que viu més pròxima a l'home. Gran nombre de variacions en la coloració i el dibuix. Activitat gairebé continua a la plana, de febrer a novembre als altres indrets. Poc territorial. Dieta a base d'artròpodes

Figura 38: Fotografia de Sargantana Ibèrica.

📍 Sargantana cua-llarga (*Psammodromus algirus*)

Es troba en àrees arbustives denses o en clarianes, alzinars, garrigues, mates espinoses boxedes i dunes. És una sargantana grossa, fins a 8 cm, amb la cua molt llarga, les escates carenades i imbrincades i 4 línies longitudinals groguenques que recorren el dors. Activitat de març a octubre, però pot variar. Mascles territorials. Ovípar. Dieta molt diversa a base d'artròpodes amb predomini d'heteròpters i coleòpters.

Figura 39: Fotografia de Sargantana cua-llarga.

📍 Colobra llisa meridional (*Coronella girondica*)

Serp petita i esvelta amb el cap petit i allargat. Viu al sud-oest d'Europa. No es massa abundant i de costums secrets. Té una llargada màxima de 80 cm, però normalment és més petita. Es troba en àrees seques i de baixa o mitjana altitud, és d'hàbits crepusculars i és difícil observar-la de dia. S'alimenta sobretot de sargantanes, encara que a la seva dieta també s'hi poden trobar artròpodes i petits mamífers.

Figura 40: Fotografia de Colobra llisa meridional.

📍 Serp blanca (Elaphe scalaris)

Té una llargada màxima de 160 cm, però la majoria dels adults no arriben als 120 cm. Viu a la Península Ibèrica. Es una espècie diürna, que li agrada la calor i es troba a terres baixes o d'altitud moderada a les garrigues.

Figura 41: Fotografia de Serp blanca.

📍 Esturço Ibèric (Vipera latasti)

Serp ovovivípara . S'alimenta d'un variat espectre de preses, però les importants son els micromamífers (rosegadors i insectívors). També pot consumir serps petites. Artròpodes, aus i fins i tot amfibis. Mata les seves preses per mossegada inoculant-les-hi verí, essent aquest mortal per a l'home amb absència d'antídot.

Figura 42: Fotografia de Esturço Ibèric.

📍 Serp verda (*Malpolon monspessulanus*)

Pot superar el 2 m de llargada. Aquesta serp té glàndules verinoses connectades a les dents de la part posterior de la boca. És un verí neurotòxic no mortal per a l'home. S'alimenta de gran varietat de preses com insectes grossos, petits vertebrats o preses com el conill. Li agraden les àrees seques i pedregoses. La seva activitat s'inicia a primers de març i s'estén fins a principis de novembre.

Figura 43: Fotografia de Serp verda.

📍 Serp d'aigua (*Natrix maura*)

Té una llargada màxima d'1 metre, però sovint es mes curta. Es troba sempre dins de l'aigua, s'alimenta de granotes i es troba als rius, torrenteres, basses, etc...Ovípara. Els joves també s'alimenten de cucs. Es una serp totalment inofensiva i mai mossega, però en ser amenaçada, aplatana el cap imitant un escurçó i bufa sonorament.

Figura 44: Fotografia de Serp d'aigua.

4.2.5.4 Ocells

🕒 Esplugabous (*Bubulcus ibis*)

Molt oportunista, s'alimenta de gran varietat d'invertebrats, amfibis i petits vertebrats. Sedentària. Pon 4-6 ous en una única posta.

Figura 45: Fotografia d'Esplugabous.

🕒 Martinet blanc (*Egretta garzetta*)

S'alimenta de gran varietat d'invertebrats, amfibis i peixos. Present tot l'any i migrant. Una única posta de 3-5 ous.

Figura 46: Fotografia de Martinet blanc.

Bernat pescaire (Ardea cinerea)

És corrent a les nostres terres com a hivernant, migrador; en canvi és escàs com a estival i a poc a poc s'està consolidant com a niador. Vola batent les ales lentament, amb el coll recollit i les potes estirades. Viuen a les riberes i pesquen en aigües poc profundes. Nidifiquen als arbres o canyars. Pon 3-4 ous en una única posta.

Figura 47: Fotografia de Bernat pescaire.

Milà reial (Milvus milvus)

Molt oportunista, menja molt sovint carronya o deixalles als abocadors i també petits vertebrats, ocasionalment ocells. Sedentari amb una aportació important d'hivernants. Una posta de 2 a 4 ous.

Figura 48: Fotografia de Milà reial.

Ⓢ Aufrany (*Neophron percnopterus*)

Els més petit dels nostres voltors, s'alimenta de caronya de petita mida. Ocasionalment també insectes, ous i pollets d'ocells. Estival. Una posta de 2 ous.

Figura 49: Fotografia d'Aufrany.

Ⓢ Voltor comú (*Gyps fulvus*)

Carronyaire que trosseja les despulles de grans animals morts. Sedentària, tot i que els joves poden fer moviments dispersius importants.

Figura 50: Fotografia de Voltor comú.

Ⓢ Esparver comú (*Accipiter nisus*)

Exclusivament ornitòfag, sobretot d'ocells petits. Sedentari, a les planes hiverna amb ocells procedents de l'Europa central o muntanyencs. Una posta de 4 a 5 ous.

Figura 51: Fotografia de Esparver comú.

Ⓢ Aligot (Buteo buteo)

Captura sobretot micromamífers, rates, conills i rarament rèptils o ocells. Sedentari. Una posta de 2 a 3 ous.

Figura 52: Fotografia d'Aligot.

Ⓢ Xoriguer comú (Falco tinnunculus)

S'alimenta de petits invertebrats, sobretot micromamífers, i a l'estiu també d'insectes grossos. Sedentari, possiblement amb ocells hivernants extrapirinencs. Fa una sola posta de 4 a 5 ous.

Figura 53: Fotografia de Xoriguer comú.

Ⓢ Perdiu roja (Alectoris rufa)

D'alimentació sobretot granívora, però els polls, i al bon temps, també molts insectes. Espècie estrictament sedentària. Una sola posta de 8 a 15 ous.

Figura 54: Fotografia de Perdiu roja.

📍 Guatlla (Coturnix coturnix)

D'alimentació sobretot insectívora, també piquen algunes petites llavors i brots de plantes. Espècie migrant, estival i possiblement hivernant ocasional. Realitza 2 o mes postes de 6 a 12 ous.

Figura 55: Fotografia de Guatlla.

📍 Colom (Columba livia)

Espècie sedentària i abundant. Alimentació bàsicament granívora. Efectua postes durant tot l'any, amb 2 ous per posta.

Figura 56: Fotografia de Colom.

📍 Tudó (*Columba palumbus*)

Espècie sedentària amb una important arribada d'hivernants europeus. Alimentació sobretot granívora, també algals, brots o fruites. Viu en tots tipus d'ambients forestals, conreus arbrats i en expansió al medi urbà. Realitza de 2 a 3 postes amb 2 ous per posta.

Figura 57: Fotografia de Tudó.

📍 Tórtora (*Streptopelia turtur*)

Espècie estival i migradora. Alimentació granívora. Habita en tots tipus de boscos sovint envoltats de conreus o altres espais oberts. Realitza 2 postes de 2 ous cadascuna.

Figura 58: Fotografia de Tórtora.

📍 Tórtora Turca (*Streptopelia decaocto*)

Espècie sedentària. D'alimentació granívora, realitza de 2 a 3 postes de 2 ous cadascuna

Figura 59: Fotografia de Tórtora Turca.

@ Mussol comú (*Athene noctua*)

S'alimenta d'insectes i de petits vertebrats. Una posta de 3-5 ous, que incuba 28-29 dies. Polls nidícoles, Sedentari i territorial al llarg de tot l'any. Molt afectat per l'atropellament a les carreteres. Habita en espais oberts i poc arbrats, conreus, estepes.

Figura 60: Fotografia de Mussol comú.

@ Mussol banyut (*Asio otus*)

S'alimenta de micromamífers i ocasionalment de rèptils i insectes. Una o dos postes de 4-5 ous, que incuben un mes. Espècie amb subpoblacions sedentàries i hivernants a les nostres comarques. Habita en bosc mediterrani, àrees forestals obertes i bosquines enmig de conreus.

Figura 61: Fotografia de Mussol banyut.

Ⓢ Siboc (*Caprimulgus ruficollis*)

Captura insectes voladors, sobretot papallones nocturnes. Estival, una única posta de 2 ous, que incuba 17 dies. Habita en brolles, estepes i boscos mediterranis.

Figura 62: Fotografia de Siboc.

Ⓢ Falciot (*Apus apus*)

S'alimenta d'insectes capturats al vol. Una posta de 2-3 ous, que incuba 20 dies. Habita en zones urbanes i penya-segats.

Figura 63: Fotografia de Falciot.

Ⓢ Blauet (*Alcedo atthis*)

S'alimenta de la pesca de petits peixets i altres invertebrats dels ambients humits. Una posta de 4-8 ous, que incuba 19-21 dies. Espècie sedentària i hivernant a les nostres comarques. Habita principalment en rius, però també en basses i pantans.

Figura 64: Fotografia de Blauet.

📍 Abellarol (*Merops apiaster*)

S'alimenta d'insectes grossos que captura exclusivament en vol. Una posta de 6-7 ous, que incuba 3 setmanes. Espècie estival d'aparició relativament recent al nostre país. Nia colonialment en talussos de terra. Habita en ambients mediterranis oberts, conreus i estepes.

Figura 65: Fotografia d'Abellarol.

📍 Puput (*Upupa epops*)

S'alimenta de tota mena d'insectes i les seves larves. Una o dos postes de 5-8 ous, que incuben 2 setmanes: Sobretot estival. Habita conreus, estepes, brolles i boscos esclarissats de tendència mediterrània.

Figura 66: Fotografia de Puput.

Ⓢ Cogullada fosca (*Galerida theklae*) i Cogullada vulgar (*Galerida cristata*)

Espècie sedentària que s'alimenta d'insectes a l'estiu i de llavors a l'hivern. Realitza 2 postes de 3-6 ous que incuba durant 13 dies. Viu en brolles i estepes

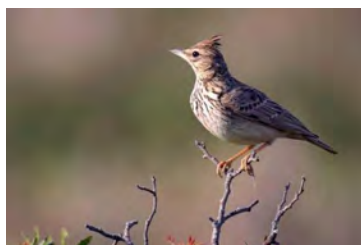

Figura 67: Fotografia de Cogullada fosca.

Ⓢ Oreneta vulgar (*Hirundo rustica*)

Espècie estival exclusivament insectívora. Realitza 2 postes de 4-5 ous que incuba durant 14 dies. Habita zones urbanes i agrícoles humanitzades.

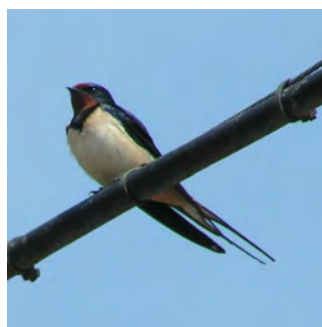

Figura 68: Fotografia de Oreneta vulgar.

Ⓢ Merla (*Turdus merula*)

Espècie sobretot sedentària. S'alimenta d'invertebrats, baies i altres fruits. Realitza 2-3 postes de 4-6 ous. Habita boscos amb sotabosc, marges bardissats dels camps.

Figura 69: Fotografia de Merla.

📍 Garsa (Pica pica)

Espècie sedentària. La seva alimentació es omnívora. Realitza una posta de 5-6 ous. Habita ambients antropitzats.

Figura 70: Fotografia de Garsa.

📍 Gralla (Corvus monedula)

Espècie sedentària. La seva alimentació es omnívora i oportunista. Realitza una posta de 4-6 ous. Habita conreus, penya-segats i zones urbanes.

Figura 71: Fotografia de Gralla.

📍 Cornella (Corvus corone)

Espècie sedentària. La seva alimentació es omnívora i oportunista. Realitza una posta de 4-6 ous. Habita tot tipus de boscos, sobretot en zones de caràcter mediterrani.

Figura 72: Fotografia de Cornella.

Ⓢ Estornell vulgar (*Sturnus vulgaris*)

Espècie sedentària. La seva alimentació es basa principalment en invertebrats i fruites. Realitza 2 postes de 4-6 ous. Habita zones urbanes antropitzades.

Figura 73: Fotografia d'Estornell vulgar.

Ⓢ Estornell negre (*Sturnus unicolor*)

Espècie sedentària. La seva alimentació es basa principalment en invertebrats i fruites. Realitza 2 postes de 4-6 ous. Habita zones urbanes i antropitzades.

Figura 74: Fotografia d'Estornell negre.

Ⓢ Pardal comú (*Passer domesticus*)

Espècie sedentària. La seva alimentació es principalment granívora, encara que també pot menjar fruites i baies. Realitza 2-3 postes de 4-6 ous. Habita zones urbanes i antropitzades.

Figura 75: Fotografia de Pardal comú.

📍 Pardal Xarrec (*Passer montanus*)

Espècie sedentària. La seva alimentació es sobretot granívora, però també menja insectes. Realitza 2-3 postes de 5-6 ous. Habita ambients rurals, conreus i estepes

Figura 76: Fotografia de Pardal Xarrec

📍 Pardal roquer (*Petronia petronia*)

Espècie sedentària. La seva alimentació es granívora. Realitza 1-2 postes de 4-6 ous. Habita estepes, tallats i penya-segats.

Figura 77: Fotografia de Pardal roquer

📍 Cadernera (*Carduelis carduelis*)

Espècie sedentària. La seva alimentació es granívora, amb predició pels cards. Realitza 2 postes de 5 ous. Habita en brolles mediterrànies i boscos esclarissats, estepes, fruiterars i jardins.

Figura 78: Fotografia de Cadernera.

4.2.5.5 Mamífers

☉ Musaranya comuna (Crocidura russula)

Es reproduïx una vegada a l'any, criant entre 2-6 embrions. Té una vida mitjana de 17-18 mesos. Dieta zoòfaga, predominant els insectes, aràcnids i d'altres. Habita en territoris per sota dels 1200 metres, amb precipitacions anuals inferiors als 1000 mil·límetres i temperatures mitjanes anuals superiors a 5°C. Abunda en llocs oberts amb vegetació esclerofíl·la o dels conreus i en els marges dels boscos de ribera.

Figura 79: Fotografia de Musaranya comuna.

☉ Ratolí de bosc (Apodemus sylvaticus)

Es pot arribar a reproduir varies vegades a l'any, obtenint entre 2 i 11 embrions. Té una vida mitjana d'uns 18 mesos. Menja de tot però predomina fruits i llavors, encara que també pot incloure petits invertebrats. Habita en zones marginals de boscos caducifolis, pinedes, rouredes i alzinars.

Figura 80: Fotografia de Ratolí de bosc.

Ⓢ Rata comuna (*Rattus norvegicus*)

Te de 6 a 7 ventrades a l'any d'entre 11-14 embrions amb total. Viu un any. Dieta molt omnívora molt variable en funció de la disponibilitat d'aliment, en ocasions es dona el canibalisme. Habita zones llocs humanitzats urbans i rurals, en el camp es troba en llocs humits amb densa vegetació.

Figura 81: Fotografia de Rata comuna

Ⓢ Talpó comú (*Microtus duodecimcostatus*)

Reproducció pràcticament tot l'any amb 2-3 embrions per ventrada. Acostuma a viure 2 anys. Dieta herbívora, constituïda principalment per arrels, bulbs i tubercles. D'hàbits subterranis excava llargues galeries que parteixen d'un niu situat en la part central. L'hàbitat te requeriments mediterranis. Ocupa zones obertes des de les terres baixes fins al Pirineu, sense ultrapassar els 900-1000m.

Figura 82: Fotografia de Talpó comú.

🕒 Conill de bosc (*Oryctolagus cuniculus*)

Te entre 1 i 3 parts a l'any hi en surten entre 3 i 4 llogrons. La dieta es essencialment fitòfaga. Son característics els caus excavats a terra. Viu en terrenys oberts, habitant herbassars naturals, conreus, zones ermes, garrigues i molts d'altres espais.

Figura 83: Fotografia de Conill de bosc.

🕒 Llebre Europea (*Lepus europaeus*)

Te de 3 a 4 ventrades a l'any de les quals en neixen una mitjana de 10 cries. S'alimenta de plantes herbàcies. Es de costums solitàries. Viu en una gran variabilitat d'espais, desde els secans fins zones de fruiters.

Figura 84: Fotografia de Llebre Europea.

🕒 Llebre Ibèrica (*Lepus granatensis*)

Es reproduïx de 3 a 4 cops l'any amb 1-2 cries per ventrada. La dieta es herbívora. Habita ambients mediterranis eixuts i àrids.

Figura 85: Fotografia de Llebre Ibèrica.

🌀 Teixó (Meles meles)

Té una única ventrada anual amb 2 o 3 cries. Es de dieta omnívora, menjant desde plantes fins a carronya. Habita gran diversitat d'ambients com zones agrícoles, humides, boscos, etc...

Figura 86: Fotografia de Teixó.

🌀 Guineu (Vulpes vulpes)

Té una ventrada anual amb una mitjana de 3 a 6 cries. Es de dieta generalista i oportunista, composta d'animals i vegetals, a la vegada també de carronya i deixalles. Viu en tota classe d'ambients tant humanitzats com boscos o d'altres tipus d'ambients.

Figura 87: Fotografia de Guineu.

🌀 Porc senglar (Sus scrofa)

Son activament reproductius tot l'any, tenint entre 4 i 5 garrins per ventrada. Presenta una dieta omnívora i molt oportunista. Habita en àmbits forestals fins als 2300 metres d'altitud.

Figura 88: Fotografia de Porc senglar.

 Gineta (*Genetta genetta*)

Normalment pareixen de 2 a 3 cries i a l'any ja son adultes. La seva longitud pot arribar al metre. La seva alimentació es totalment carnívora de petits animalons, insectes i a vegades alguns tipus de fruits. Viuen uns 10 anys.

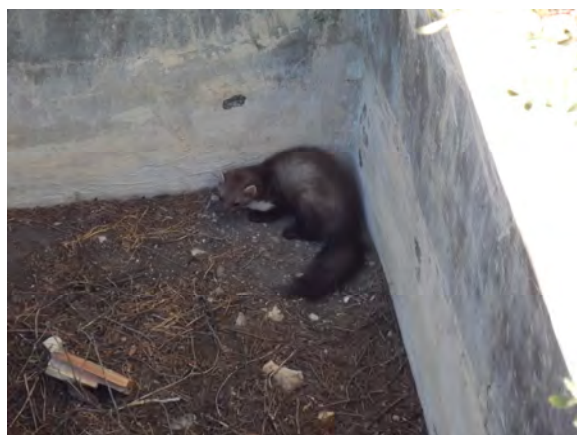
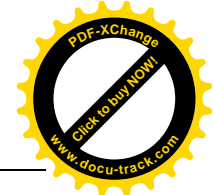
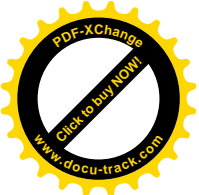

Figura 89: Fotografies pròpies de Gineta.

4.3 ENTORN PAISATGÍSTIC

La població d'Almatret es troba situada al vell mig d'un altiplà el qual li dona una situació privilegiada, ja que degut a la seva altura els habitants gaudeixen d'unes vistes panoràmiques excel·lents. Si les condicions ho permeten es poden veure els Pirineus Catalans i Aragonesos al Nord, divisant l'Aneto com a símbol inequívoc, i com a símbol més proper Montmaneu, la muntanya més alta del Segrià (494msnm). Els Ports de Tortosa-Beseit al Sud, el Montsant a l'Est i tota la Vall de l'Ebre al seu pas entre Mequinensa i Ascó desde el Nord-oest fins al Sud-est. Aquesta situació dona a la vista el gust de poder observar infinitat de relleus i paisatges els quals semblen canviar cada dia.

Un aspecte a remarcar per la seva vistositat son les postes de sol, ja que per uns moments sembla que el cel es converteixi en l'infern, degut a que la posta del sol tenyeix d'un color vermell tota la immensitat de l'horitzó.

Aquesta situació a sobre d'un altiplà conjuntament amb l'orografia que l'envolta fa que a vista d'ocell la població es trobi a sobre d'una manta de taques fosques representades pels boscos i de taques clares representades pels conreus.

Figura 90: Mapa aeri de la geografia que envolta la població (Extret de Google Earth).

Cal remarcar que anem per on anem del terme municipal no ens faltarà en cap moment la presència d'un bosc de pins blancs (*Pinus halepensis*), conreus o una zona de brolles, tot al contrari del que dona a pensar la denominació de zona de secà. Aquesta denominació de la zona dona a entendre una terra pobra en flora y fauna, creant una visió casi desèrtica de la terra, però podem constatar i afirmar que aquesta visió no pertany en cap tret a la zona d'Almatret.

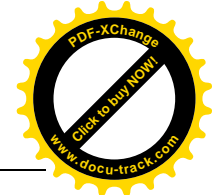
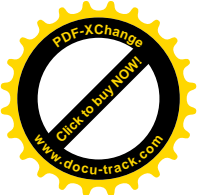
Tal com ja hem citat anteriorment aquest territori compta amb unes espècies de fauna amples i variades, alhora que també compta amb un ampli ventall de flora, encara que evidentment estèticament i poblacionalment inferior a les zones humides, però no per això menyspreable.

Les parcel·les conreades es presenten amb la forma típica de bancals, comunament anomenades abancalades, amb pedra seca, principalment de litologia calcària. Son en general de petites a mitjanes dimensions. Els vessants de les planes més elevades s'organitzen formant escalons, molt visibles per a les parets de pedra seca. Les parcel·les de les planes són de majors dimensions que a les finques costerudes i sovint s'observa en elles una gran pedregositat superficial, deguda als

afloraments d'estrats de roques calcàries. Aquestes han estat construïdes al llarg dels segles XVIII i XIX.

Pel que fa a les espècies cultivades, cal remarcar que avui en dia només es conreen 2 espècies, les quals son l'olivera i l'ametller en ordre d'importància, encara que en temps passats també si varen cultivar vinya i abundant cereal.

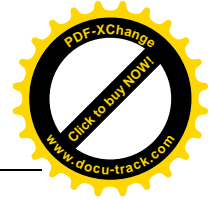
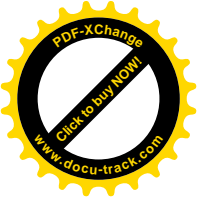
4.4 ENTORN HISTORICO-CULTURAL

4.4.1 Historia d'Almatret

L'història d'Almatret es comença a escriure a la part baixa de la vall del riu Ebre al seu pas per l'Almatret actual, concretament a la Roca de la Sénia . En aquesta localització temps endarrere hi van existir poblacions iberes; molt a prop de l'anomenada "Partida d'Escampillà", donen fet les nombroses restes històriques trobades en aquest punt, tals com ceràmica ibèrica i romana imperial, l'existència de coves, avui derruïdes pel pas del temps, conegudes com "argenteres" ; una pedra de sacrificis celta, runes d'un castell (dit altrament dels moros), forns de vidre i per últim i no menys important també s'ha documentat la troballa de tombes, en les quals recau la particularitat de ser enterrats drets i no tombats com es tradició actualment

El "Castell dels moros" es pensa que va ser edificat pels romans quan la península estava dividida entre la Hispania Citerior i la Hispania Ulterior, aquest castell es troba situat al cim d'un serralada que divideix "l'Escampillà" del barranc de l'Aiguamoll. D'altra banda prop del "Castell dels moros" trobem l'anomenada "Pedra Escampillà", basant-nos en l' informació actual aquesta es d'origen celta, el qual ens porta a pensar que durant la guerra de les Gàlies un grup celta es va assentar prop de la zona, per protegir-la per als romans dels cabdills militars Indibil i Mandoni. La pedra de caire religiós té gravada una inscripció que diu "CONIAGELLIETAR" el significat de la qual es creu que pot ser "colònia fundada per Gellitar"

L'any 1149 Ramon Berenguer IV, fundador de la Corona d'Aragó, "reconeix" els territoris de Lleida, Fraga i Mequinensa. Aquest fet comporta, donada la proximitat geogràfica d'aquestes poblacions amb Almatret que la població quedi sota la tutela de Ramon de Moncada, al qual li correspongué Aitona i Seròs, i fou nomenat comte d'Aitona (l'escut dels Moncada encara es pot veure damunt de la porta de l'antiga presó d'Almatret).

Cap a finals del segle XIII, aquestes terres que pertanyien a Ramon de Moncada, compte d'Aitona, passen a pertànyer als Entença. D'aquesta forma arribem a una nova etapa en la historia de la vila, ja que aquests signen la "Carta de Població" d'Almatret a l'any 1301, la qual fou perduda durant la guerra civil de 1936 però gràcies a les traduccions fetes pels rectors de la parròquia fa que avui dia puguem reproduir-la, la qual atorga el terme a un grup de 10 famílies amb la finalitat de conrear les terres fins al límit amb el riu Ebre i la d'edificar una vila amb muralles i una bassa per recollir l'aigua, aquesta es redacta en llatí eclesiàstic i anul·la les antigues concessions que hi tenia Guillem de Montcada.

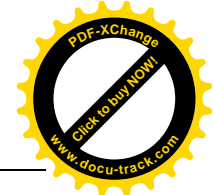
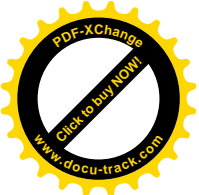
El significat de la citada carta es cap dalt, ja que estableix la col·locació de la primera pedra, es a dir l'estructura de la població tal i com la coneixem actualment.

A continuació s'ofereix un breu fragment de la Carta:

"Sàpiga tothom que nosaltres, jo, en Guillem d'Entença i ella, na Berengària, esposa meva, per mitjà d'aquest escrit, nosaltres i per tots els nostres successors, donem a poblar i edificar un poble, a vosaltres, Ramon Carví, Arnald Darqués, Jaume Granell, Pere Raedor, Maimó Bertran, Pere Granell fill de Salvador Granell, Pere Carví fill de Raimond Carví, Guillem Carin, Agremon de Fluvià i Borràs Gassol i als vostres successors i per sempre, us donem, repetim, tot el pla anomenat Almatret, assentat fora els termes de la vil·la de Seròs, amb totes les seves pertinències per les quals les aigües van a l'Ebre i fins els termes de Ribarroja, Berrús i Faió".

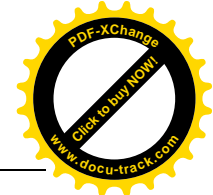
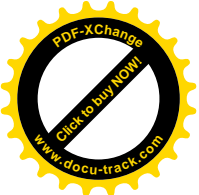
Els repobladors dels Entença, que es regien pels Usatges de Barcelona, edificaren una església dedicada a Sant Miquel (actual Sant de la vila), a més de la casa rectoral i el forn

Passats els anys, a l'any 1558 Almatret retornà de nou als comtes d'Aitona i senyors de Seròs, Francesc de Montcada, aquest com a senyor d'Almatret, va dictar unes ordenacions de govern, aquest fet repercutí en que la vila passes a ser governat per un consell, tres jurats i un batlle les funcions dels quals eren entre d'altres: Controlar la fleca, la taverna, les

botigues, les bèsties i els ramats que entraven dins els rostolls i guarets, les mercaderies de venda pública, les entrades i eixides de les muralles i un llarg etcetera de funcions

En les Ordenacions hi ha 88 mesures per a reglamentar apartats tan variats com; aigües, conreus, bestiar, neteja de basses i pous, camins, delinqüents, i sorgeix un apartat especial dedicat a l'explotació de carbó. El 1562 s'afegeixen unes ordenacions sobre els ramaders (locals de la Vaqueria o de la Dula) signades pel procurador general del comtat d'Aitona misser Gaspar de Sorralla i encara se'n publiquen el 1607 i el 1619. D'altrament cal destacar que les citades ordenances es troben escrites en català pre-normatiu, la qual cosa significa que es tracta d'un català completament entenedor.

4.4.2 Població i Economia

En aquest apartat ha estat difícil recollir dades, ja que antigament no es duia cap tipus de cens de la població, tot i això a principis del segle XVIII sorgeix la necessitat de dur un control de la població establerta al municipi, per tal de cobrar impostos o repartir o establir altres usos dels bens municipals. Es a l'any 1717 quant es troba la primera relació detallada d'habitants, malgrat tot i no tenir un valor fiable, pels mètodes i criteris de cens emprats, té un valor històric ja que es tracta del primer cens realitzat a la vila d'Almatret. No es fins a l'actualitat, anys 1980 en endavant, en els quals els censos de població es realitzen mitjançant uns criteris i metodologia establerts, dels quals s'extreuen unes xifres mirall de la població real. A continuació s'ofereixen les dades de població de varis anys:

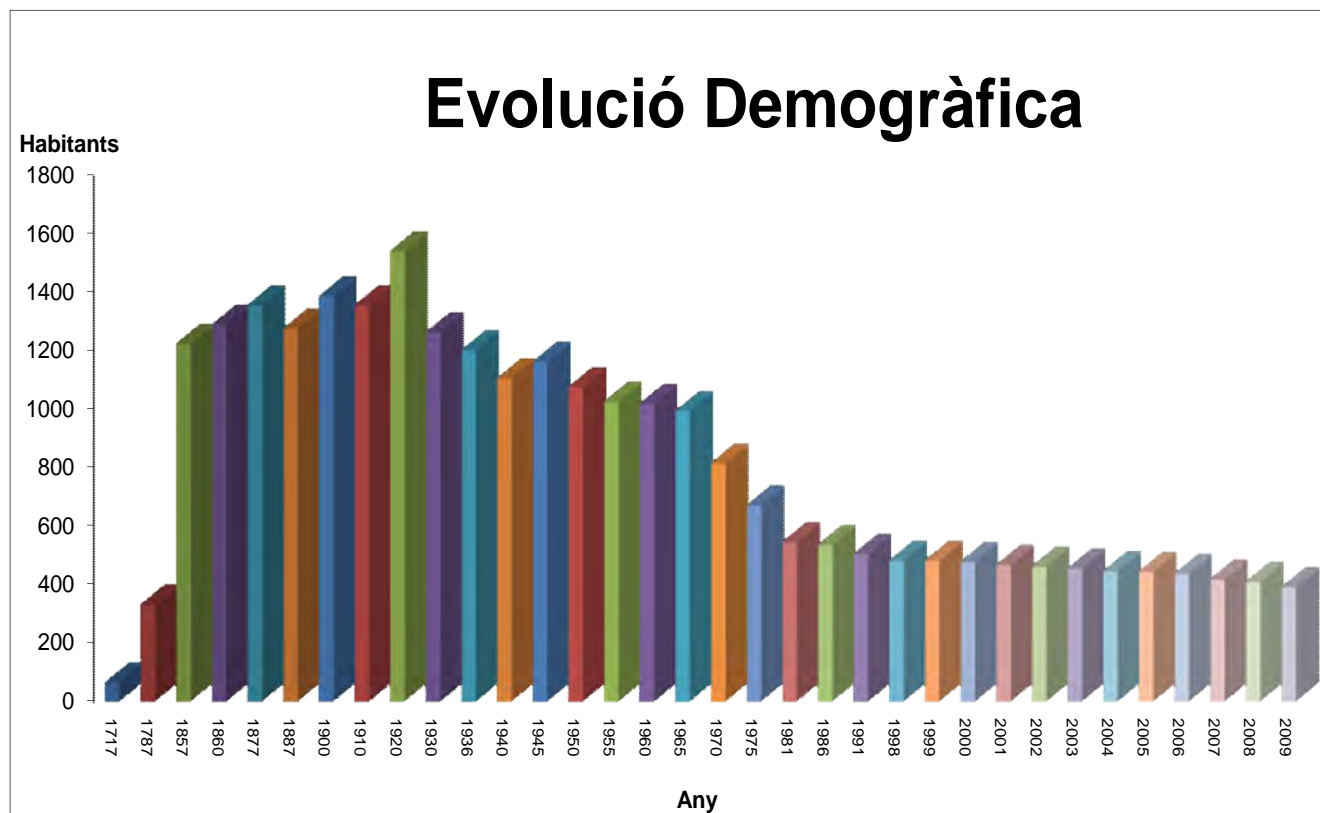

Figura 91: Diagrama de barres on es reflexa l'evolució de la població d'Almatret (Dades extretes de <http://www.idescat.cat/>).

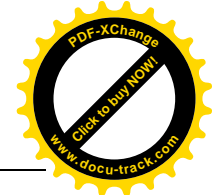
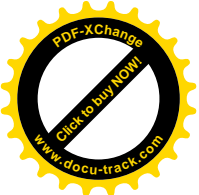

Observant l'anterior gràfic podem observar com l'evolució de la població es troba íntimament lligada a l'activitat extractiva de les mines, ja que des de les primeres dades obtingudes fins a l'any 1920 la població segueix un patró de creixement associat al descobriment i extracció de jaciments de carbó, però a partir d'aquest any, degut a la guerra Civil (1936-1939), la depreciació del carbó com a producte energètic, el pes de la ma d'obra, les males condicions del jaciment i les males comunicacions van fer que aquesta activitat s'abandonés progressivament fins a l'actualitat.

Avui en dia no hi ha cap mina en actiu en el propi terme municipal d'Almatret, encara que en els termes limítrofs n'hi ha 2 en actiu

Un altre factor demogràfic a tenir en compte es l'agricultura, ja que l'abandonament progressiu d'aquesta, degut als pocs guanys que reporta, ha influït a l'emigració dels habitants cap a la ciutat.

També cal remarcar que la vila comptava amb una cooperativa d'àmbit local en la qual l'any 1976 hi treballaven 5 persones amb un total de 230 socis els quals produïen 161.082 kg d'oli. En l'actualitat aquesta cooperativa anomenada "Cooperativa del Camp d'Almatret" no es troba amb funcionament, encara que es conserven moltes de les antigues màquines per extreure l'oli d'oliva.

4.4.3 Personatges Il·lustres

D'entre la varietat d'artistes amb que compta la vila en destaquem 2 per la seva contrastada importància i fama mundial.

4.4.3.1 MIQUEL VILADRICH VILA (Torrelameu 1887 - Buenos Aires 1956)

D'aquest personatge cal esmentar que ha estat un gran oblidat per la història de la pintura, ja que la seva repercussió mediàtica no ha estat a l'alçada del que va ser el personatge i la seva pintura.

Les seves obres destaquen per la perfecció que donava a les vestimentes, d'altrament anomenat "delirio textil sin precedentes" per un crític de la seva època. Per contra els posats nus són pobres i avorrits, ja que la seva màxima inspiració la tenien els vestits.

Viladrich pintava, a contracorrent de les tendències de la seva època, a catalans de terra profunda y fronterera, mig aragonesos, amb barrets i barretina, vestits amb les seves millors gales de pana, teixits treballats, sedes brodades i peces de cotó estampades.

D'entre els seus incondicionals destaquen Salvador Dalí, el qual era un fervorós admirador del pintor.

De la seva vida personal cal esmentar que es nascut a Torrelameu per circumstàncies paternes, ja que el seu pare que era metge d'Almatret es casà amb Maria Vilà natural d'Almatret, temps després el seu pare va ser destinat a Torrelameu, encara que la seva dona i fills varen quedar-se vivint a Almatret, però sovint el visitaven, i en una d'aquestes visites va ser quant va néixer. Poc després del naixement mare i fills retornaren a Almatret. Quant el seu pare va jubilar-se també va retornar a Almatret fins al final dels seus dies. Viladrich va estar a les nostres terres, destacà que visqué una